

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

412
VEJLBY HØJSKOLES
AARSSKRIFT 1920.

Statens pædagogiske Forlagsanstalt
København

*Med Guds hjælp over et godt Nyltår
H. M.*

AARSSKRIFT

for

Vejlby Højskole

❧ 1920 ❧

AARHUS
S. JENSEN SORT - SØNDERGADE 70
1920

Statens pædagogiske Studiesamling
København

Vor Sangbog.

Sangene i Sangbogen skal man synge, vil vel de fleste sige. Og det kan jo være meget rigtigt. Men jeg vil gerne lægge et Ord ind for, at man ogsaa læser dem. Vi har i vor Sangbog en god dansk Anthologi, som det hedder med et fremmed Ord. Det vil sige paa Dansk et Udvalg af værdifulde danske Digte. Vi gør ikke blot Bekendtskab her med en Række smukke Sange; men vi faar ogsaa

Hostrup ringer med Skoleklokken.

et Indtryk af den Tid, hvori de er skrevet. Sangbogen er et Stykke poetisk Danmarkshistorie, ikke blot fordi den har en Mængde historiske Sange med Skildring af historiske Begivenheder. Men ogsaa fordi den bringer Bud om det aandelige Liv, der har været levet paa den Tid, da Sangen blev skabt, og som har fremkaldt den.

Lad os kaste et Blik paa Sangene efter 1864, og vi vil se, hvordan Haabet om en Genforening med det danske Sønderjylland er blevet holdt højt i vort Folk.

Den første Følelse, som den Ulykke, der ramte os i 1864, synes at have vakt, er en dyb Harme over Uret-

ten, der er begaaet imod os. Og samtidig en bitter Erkendelse af, at vi er svigtet af de Venner, vi stode paa.

I Lembckes: «Blev nu til Spot dine Tusindaars Minder» føles det som en bitter Skam, der er overgaaet os, og som maa faa os til at blues med Blikket mod Jorden. Vort Skib er strandet, og nu maa vi redde gennem Brændingen alt, hvad vi kan, Viljen, Troskab, Haabet og et dødeligt Had, der kan hvæsse vor Klinge.

Det er undskyldeligt og forstaaeligt, at man kan føle det Had. Men Hadet er goldt; var vi bleven siddende i det, saa var der ikke bleven nogen Genrejning og maaske heller aldrig nogen Genforening,

I den første Tid efter Nederlaget lyder der imidlertid stærke Toner om, at dette ikke kan være endeligt. Og man tænker sig vel, at Kampen paa Dybbøl Banke maa gøres om igen. Og da skal vi ganske anderledes sætte alle Kræfter ind med større Selvopofrelse, fastere Vilje til ikke at vige en Tomme, langt mere enstemmig folkelig Kraft. Det er Paludan-Müllers Haab, at naar vi har opdraget en stærkere Ungdom og smedet et meget bedre Værge,

Da til Lurens Toner,
blusser Bavn og Baal.

Men vil vi se, hvorledes Haabet vender sig fra Krigslykken til Folkelivet, maa vi dvæle ved C. Hostrup, vistnok den Periodes betydeligste folkelige Sanger.

Det er mærkeligt at se, hvordan den gamle Komediedigter og Sangeren af de mange lystige Viser var bleven tavs. Fra han i 1856 havde begyndt sin Præstevirksomhed, var Sangen slaaet ind hos ham. Den levede i hans Sind, men fik kun sparsomt Udtryk paa Papiret. Der findes i Sangbogen en Sang til Grundlovsfesten paa Himmelbjerget i 1862. Det er et kønt Digt til Danmarks Pris. Men han har endnu ikke sagt, han skal have sagt. Det er først 1864, der gør ham det nødvendigt at synge Livsmod og Haab ind i det

danske Folk. Som Nederlaget gør ham til Folketaler, hvad han aldrig før har været, gør det ham til Forsanger i det opvaagnende danske Folkeliv. Her kan nævnes som en af hans første Folkesange hans Sang til Lærken fra 1867.

Han kender godt til Tvivlen, der kæmper med Haabet, til Mismodet, og han vil ikke dysse sig selv til Ro med romantiske Drømme om, hvad der aldrig kan blive Virkelighed. Men han vil heller ikke lukke Øjnene for de Vaartegn, vort Folkeliv bærer frem.

I Vinteren 1866—67 har han paa en af sine daglige Spadsereture hørt Lærken synge over Markerne ved Hillerød. Og den er blevet for ham et Billede paa Folkehaabet, der synger i Danmarks mørkeste Vinter-tid om den Sommer, der skal komme. Han standser da og spørger den:

Hvad synger du om
saa højt i det blaa?
Hvem gælder din Vise?
Vil Sneen du prise
og visne Straa?

Og Lærken svarer ham om den liflige Sommer, der kommer med snare Skridt, om det døde og dovne, der vil fly fra vort Folk, om Glæden, der vil kranse den danske Jord.

Dog hvad hjælper det, om vi forvinder Smerten og Saaret lukker sig til et Ar, naar vi, hvad Øjeblik det skal være, kan slettes ud af vor gridske Nabo.

Han spørger igen:

Hvad drømmer du om
saa højt i det blaa?
Mon Glæden kan trives,
hvor Ørnene rives
om Fugle smaa?

Man maa erindre, at netop i det sidste Aar havde de to Stormagter, Prøjsen og Østrig, kæmpet om Rovet, der var taget fra Danmark. Han fortsætter:

Kan Marken os trøste
 og bugnende Træ'r,
 naar Fjenden skal høste
 det Guld, de bæ'r.

Og saa trøster Haabet ham med at henvise til det
 vaagnende Folkeliv, det viser, hvordan i den dauske
 Folkehøjskole

Fædrenes Minde
 sit Tempel kan finde
 i Barnets Bryst,
 at Sagnet i Hytte
 faar Vinger igen,
 saa Dreng, der lytte,
 gaa ud som Mænd.

Og Haabets Fugl ser længere ud, den synger for ham

om Vælde, der glipper,
 om Duen, der slipper
 af Ørnens Klo,
 om Freden, der kommer
 med Stordaad og Sang,
 om Sol og Skærsommer
 i Danevang.

Haabet om Genforeningen med vore fraskilte Lands-
 mænd synes ham Livsnerven i vort Folkeliv. Naar det
 Haab holdes trofast oppe, saa skal det opfyldes engang.
 Men slippes det, og slutter vi Forlig med Uretten, saa
 mister vort Folk sin Kraft. Det danske Folks Kraft er
 dets Evne til at haabe. Derfra er Oprejsningen kom-
 met, naar det saa allermørkest ud. Og Højskolen har
 den bestemte Opgave at bygge en Rede for Danmarks
 Haab. I Sangen til Frerslev Højskole samme Aar skri-
 ver han:

Vi bygger en Rede for Danmarks Haab,
 det lille Æg, vi har frelst fra Striden,
 hvor trygt det kan hvile trods Fjendens Raab
 og ruges ud gennem Vintertiden — —

Som Sønderjyderne er en Mester i «den skønne
 Kunst at haabe» er ikke blot Danmark, men hele Nor-

den et Hjemsted for Haabet. Et Par Aar efter skriver han:

Høje Nord, Haabets Borg,
 hvor det op i Mulmet vælder,
 hvor utrættelig det melder
 Vaarfyd efter Vintersorg.

Som Morgendæmringen vælder op i Mulmet og forkynder den ny Dag, saa melder Haabet utrættelig om en ny Vaar efter den tungeste Vinter.

Aaret 1870—71 kom med en voldsom Skuffelse for mange i vort Folk. Da Krigen mellem Frankrig og Tyskland brød ud midt om Sommeren, troede mange, at nu kom endelig Gengældelsen over Voldsmændene. Man stolede blindt paa Frankrigs Krigslykke, den havde jo fulgt dette Folk under den store Napoleons eventyrlige Kamp. Og Frankrig vilde ikke glemme os. Det vilde huske, at vi havde været dets trofaste Allierede. Vi havde maattet bære Smerten og Svien derfor, da endelig det samlede Europa fik Bugt med dets Helt. Der var dem, der mente, at vi maatte være med til at bære Krigens Byrder, om vi vilde fortjene Sejrens Løn.

Og saa blev det til et Nederlag som det, vi havde lidt i 1864. Da var der dem, der syntes, at nu kunde Haabet ikke holdes oppe mere. Og da var det bedre at se Sandheden i Øjnene og erkende, at hvad vi havde mistet, var tabt for evig. Vi kunde ikke være tjent med at gøre os selv til et Folk af Drømmere, der blev ved at bære et afsjælet Haab, som man i gamle Dage bar Frode Fredegods Lig over Landet.

Bjørnson rejste Signalstriden, hvorunder han krævede, at vi skulde fjerne Krigssignalet fra Nordens Grænse. Og mange talte om, at nu maatte Fortiden være glemt. og vi søge det mægtige Tysklands Velvilje og Venskab.

Men Højskolens Mænd kunde ikke slippe Haabet, saalidt som de danske Sønderjyder kunde slippe det. Det var, som de skulde miste deres egen Sjæl.

Men vi maatte nu belave os paa, at det kunde vare længe, inden Retfærdigheden vilde kunne ske Fyldest. Det blev ikke den dalevende Slægt, der vilde faa den Tid at se. Det gjaldt da, om den næste Slægt kunde bære Haabet videre. Engang vilde den Tid komme, da Folkene selv trak Landegrænserne efter, hvor de følte sig hjemme. Hvis Haabet til den Tid var slukket baade Nord og Syd for Grænsen, saa havde vi virkelig tabt Sønderjylland for stedse. Og turde vi tro paa, at en ny Slægt, der ikke havde oplevet 1864, vilde bevare det Haab, der af mange betegnedes som urimeligt og fantastisk? Paa dette Haabs Liv og Vækst beroede nu som før Danmarks Fremtid.

Det var i 1876, at Vallekilde Højskole skulde indvi en ny Foredragssal. Til denne Indvielse skrev Hostrup en Sang. Her er det, han stiller det Spørgsmaal, om den Brydningstid, vi nu oplever, er Skumring eller Gry. Varsler den Dødens Nat for os eller en ny straalende Dag. Det Spørgsmaal kan han ikke besvare; det maa den næste Slægt give Svaret paa. Ikke ved et Ja eller Nej, men ved den Trofasthed, hvormed den bærer Danmarks Haab videre.

Derpaa maa I unge svare,
det til eder staar,
om af Røret sig skal klare
Dag med Krans om Haar.

Dog han tror paa Ungdommen. Naar han ser sig om, saa finder han det ene fortrøstningsfulde Tegn efter det andet

Aanden flyver over Sletten
lavt som aldrig før,
kalder daanede til Live,
puster paa hver Gnist,
at den bedste Dag skal blive
den, der kom til sidst.

Og dette hans Haab til Ungdommen bliver frimodigere, jo ældre han bliver. I 1884 skrev han en

Gymnastiksang ved Indvielsen at et nyt Øvelseshus ved Vallekilde Højskole. Det var paa en Tid, da Livstræthed og Blaserthed var fineste Mode i København. Og det er med Glæde, at han fastslaar, at Højskolens Ungdom aldeles ikke er smittet af den Sygelighed.

Vi fik ej under Tidernes Tryk
et bøjet Mod, en ludende Ryg; —

Men han kan ogsaa selv synge de Linier med. Hans Mod er heller ikke bøjet, og hans Ryg er saa rank som nogensinde. Og han lægger de unge paa Sinde at bevare Modet, d. v. s. Troen og Haabet Livet igennem. Han lader dem synge: Vi vil

lære ret at gøre Lyst,
hvor vi sætte vor Fod,
og igennem Livets Dyst
bære Ungdommens Mod.

Og hans sidste Sang, som han skriver t 1892 et Par Maaneder før sin Død, er næsten den frejdigste af dem allesammen. Det er den, der begynder: Den trænger ud til hvert et Sted, den haarde Strid herhjemme. Og her lægger han Ungdommen de kække Ord i Munden:

Vi la'r os ej af Dagens Ve
vort gode Haab betage.

Den ny Slægt skal nok bære Danmarks Haab sit Stykke frem, til det endelig engang kan komme frelst i Havn. Den Fortrøstning lyser over hans Alderdom, og med den gaar han bort i Efteraaret 1892.

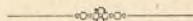
Og Sangene fløj over den kunstige Grænse. Nede i Sønderjylland voksede Danskheden sig stærkere og stærkere Aar for Aar. Det var det, der gjorde det til en hel Oplevelse at besøge dem under Tyskervælden. Og det er deres uvisnelige Haab, der griber en ung Mand, Johan Ottosen, saa han kan synge det ud i den prægtige Sang: Det haver saa nyligen regnet. Den, der

slutter med det sejrssikre: Det har slet ingen Hast for den, som tror.

Der var nok, der fandt, at det var taabeligt at blive ved at holde Haabet oppe i den trange Tid. Men havde vi ikke gjort det, og havde ikke Sønderjyderne, næret af det danske Haab, holdt fast paa det, hvad havde der saa været tilbage der af dansk Vilje og dansk Sind under Prøjerherredømmet nu, da Boet blev gjort op. Vi havde maaske faaet et Stykke visnet Danmark, der aldrig kunde være vokset op til fri og glad Delagtighed i dansk Folkeliv. Og skulde Stemmesedlen have afgjort, hvor de skulde hen, saa havde vel en døende, forskræmt dansk Rest stemt, som mange sovende Danske stemte i anden Zone.

Vi har oplevet, hvad vi aldrig vil glemme, at Haabet, det urimelige Haab under de mørkeste Udsigter kan blive en Livsmagt, der bærer Sejren hjem.

Helge Hostrup.

Vejlby Højskole, i Decbr. 1920.

KÆRE VENNER!

JEG benytter Lejligheden til at skrive et Brev til jer alle paa en Gang og fortælle lidt om Skolelivet, som det former sig for os i Vinter. Sidste Vinter kunde vi knap skaffe Plads til alle vore mange Karle. I Vinter har vi kun 30 Elever, saa de kan rigtig brede sig. Vi benytter kun den store Skolestue og Biblioteket, som er omdannet til en Skolestue for mindste Hold. I den lille Skolestue er Oplagsrum for Elevernes Bøger og Skrivemateriale og her ryges i fulde Drag den kostbare, men uundværlige Tobak. Mit dygtige og elskværdige Køkkenpersonale er Elever fra Sommerskolen. Saa har vi en flink Fyrbøder, den mest ansvarsfulde Post paa hele Skolen, for det er bogstaveligt Brændpunktet for mange Hjem og i Særdeleshed for Højskolerne, hvordan man skal klare denne dyre Post. Det bliver efterhaanden saa dyrt at holde Højskole, at det muligvis kun bliver de store Højskoler, der økonomisk kan klare sig igennem disse Dyrtider. Skulde vi blive blandt de Skoler, der maatte standse, saa sker det ikke, fordi vi har tabt Interessen og Kærligheden til Højskolegerningen.

Skolens to unge Lærer hedder Sehested og Rasmussen, og de faar Eleverne til rigtig at hænge i og benytte den kostbare Tid. Som sædvanligt har vor Nabo, Kæmner Sørensen, Bogføring, og Landbrugskonulent Lauridsen Landbrugslære. Kommunalærer Olsen fra Vejlbjy underviser i Geografi, et Fag, der er helt fornyet efter Krigens Omlægning af det gamle Europas Kort. Vi har haft et interessant Besøg fra den ny Republik Czechoslovakiet. Dette Land har udsendt Professor Krauss fra Prag i Bøhmen (Hovedstaden i det nye Rige) for at holde Foredrag og vise sit Lands store Skønhed i Lysbilleder. Professoren taler godt Dansk, dog magter han ikke de danske Stødtoner. Han siger «d» ior «t». Dak for Tak. Det beslægtede historiske Punkt er Czechernes og Sønderjydernes fælles Skæbne under Verdenskrigen, idet de begge mod deres Vilje

maatte kæmpe sammen med de fælles Undertrykkere, Tyskerne. Til Danmark sendte man fra hans Hjemstavn unge Landmænd, der skulde bese og lære af det danske Landbrug, ligesom ogsaa danske, f. Eks. Kontrolassistenter, havde faaet Pladser i Czechoslovakiet. Man søgte ogsaa Handelsforbindelse med Danmark. Professor Krauss Datter, der ogsaa var godt kendt med Dansk og danske Forhold, var ansat som Lærer i Dansk i Prag ved den politekniske Lærestanstalt. Det var et Pust ude fra den store Verden.

November Maanedes anden Begivenhed har været, at hele Skolen blev indbudt af Aarhus Højskoleforening til at overvære en Samlæsning af «Slægtninge». Det var fuldstændig en Dilettantforestilling med Kulisser og Dragter, kun havde de agerende beholdt et lille Rollehefte i Haanden. Hostrup var med i Komedien som den rige Englænder, der vil føre sin Broderdatter, Helen, hjem til Londons fine Verden. Helen er som et lille Barn efter en Stranding, hvor hendes Forældre omkom, bleven oplaget som Plejebarn hos et Par fattige Fanøfiskere. Hun kender kun Livet her, er nu en voksen Pige og har forlovet sig med en fattig Fisker. Her er hendes Hjem, her vil hun blive, og hun lader sig ikke friste af den Rigdom og Glans, som Englænderen vil føre hende tilbage til. Dette er Pointet i Stykket, der virker stemningsfuldt og kønt med dets mange smukke og naive Sange.

Krigens Eftervirkninger hviler endnu som et knuende Tryk over alle Mennesker. Med Bekymring gaar man Vinteren med dens Kulde og Dyrtid i Møde. Dobbelte trænger vi til den Freds- og Lysfest, som Julen er. Gid I hver især maa føle Julens Glæde og hente Mod og Kraft derfra. 3die Nytaarsdag tænder vi som sædvanligt vort Skolejuletræ og haaber at se mange gamle Elever.

I hilse alle hjerteligt fra

Eders Højskolemor

Astrid Hostrup.

Anna Marie Petersens
nationale Missions-skole i Indien.

«**G**AA ud i al Verden og gør alle Folkeslag til mine Dicile!» Det var Herrens sidste Bud til sine Venner, medens han vandrede her nede. Og vi kender, hvorledes Gud med sin Aand «af den «liden Flok», svag og bly og bange nok, gjorde Kæmper stærke», saa den gjorde vældige Fremstød for Guds Rige, og hvorledes Evangeliets Budskab bredte sig ud over Verdens Lande. Senere kom der en Tid, da man ikke saa meget saa paa Betydningen af at føre Evangeliet ud til andre Folkeslag, og det var først nær oo mod vor Tid, at Vestens Menigheder begyndte at sende Missionærer ud til Hedningerne for at give dem Kristendommen — føre dem ind under Kristus — ikke tvinge dem der ind med Sværds slag.

Nu er der i alle Dele af Verden, hvor Jesu lyse Budskab endnu ikke har gennemtrængt Folkeslagene, Missionærer ude fra Vestens Kirker, og det er vældige Summer, der ofres af Verdens Kirkefolk for at kristne den øvrige Verden.

I dette store Arbejde har Danmark ogsaa faaet sin Plads. Flere Steder paa Missionsmarkerne arbejder der danske Missionærer, udsendt af Selskaber eller Kredse herhjemme. Et af disse Arbejder er Anne Marie Petersens Mission i Fortsættelse af Løventhals.

I 1872 udsendtes Løventhal som Missionær til Indien af en Kreds herhjemme, som ikke tidligere havde staaet sammen om at udsende Missionærer. Han havde gaaet paa Dansk Missions-selskabs Missions-skole; men han havde et andet Syn paa Missionsgerningen, end det der

var det raadende indenfor D. M. S., hvorfor han ikke blev og heller ikke ønskede at blive udsendt af dette Selskab.

Det almen-kristelige tilligemed Forvisningen om Folkelighedens Betydning var den Grundvold, hvorpaa hans Udsendelse hvilede. Med Tro til Hindufolkets store Fremtid i Forening med Haabet om dets folkelige Genrejsning og i Tro til det frie, sanddru, menneskelige Vidnesbyrd og fremfor alt Gudsordets Magt rejste Løventhal ud til sin Gerning, som han følte som et saa stærkt Guds Kald til ham, at han ikke kunde sidde det overhørig. Han vilde bære Evangeliet ud paa en Maade, saa det kaldte paa hele Folkeslaget, ikke blot paa de enkelte, og han blev en Hader af udvortes Midler og af alt Skinvæsen. Han gjorde Dagens Gerning og lod Fremtiden staa i Guds Haand, med hvilke nærmere Opgaver den kunde bringe. Thi at missionere er en lang Taalmodighedens Vej, og Løventhal og hans Hustru undgik selvfølgelig heller ikke at møde Vanskelighederne. Men de tabte ikke Modet. I 42 Aar gjorde de en vel-signelsesrig Gerning derude, og de tabte ikke Troen paa, at Kristus vilde føre Indien ud af Hedenskabens Mørke. At det netop blev i Indien, Løventhal kom til at gøre sin Gerning, ligger ogsaa deri, at han mente, dette Folk med sin gamle Dannelse og sit rigt udviklede Sprog vilde være bedst skikket til at føre Evangeliet videre til andre østerlandske Folkeslag, og *det* var hans Overbevisning, at man saa snart som muligt skulde lade Inderne selv overtage Kirkerne og fortsætte Missionærernes Gerning.

Anne Marie Petersen er født 1878. Hendes Fæderaar Uldspinder i Ferritslev paa Fyn. Hendes Moder var svagelig og døde, da Anne Marie var 7½ Aar. De var Sognebaandsløserne til Ryslinge Valgmenighed, og her fik A. M. P. sit Nazareth. Siden kom hun paa Frederiksborg Højskole, hvor hun fik mange gode Paa-virkninger og Glæder og kom ind i et bevidst Gudsfor-

hold. Derefter tog hun Lærerindeeksamen og var i nogle Aar Lærerinde paa Fyn. Men mere og mere gik det op for hende, at Gud havde et særligt Kald til hende. Hun kom til at interessere sig for Ydre Mission, og da saa Løventhal stærkt fremhævede, at der trængtes til Kvinder derude, var det, som hun *skulde* af Sted. Efter at have forberedt sig til Missionsarbejdet udsendtes hun 1909 fra Valgmenighedskirken i Ryslinge. Hun var jo Menighedsbarn der, og hun skriver senere om, hvilken aandelig Støtte det var i svære Tider at vide, at hvad der end skete, saa vendte hendes gamle Menighed hende ikke Ryggen.

Hos Løventhal og Hustru i Vellore fandt hun et kærligt og forstaaende Hjem; men det vilde jo vare noget, før hun kunde begynde paa Missionsarbejdet. Først skulde hun lære Sproget, det svære Tamul, og hun vilde for en Sikkerheds Skyld tage de samme Eksaminer som de andre Missionærer — under Dansk Missionselskab — tog. Da hun var færdig hermed, og hun saa, at det Arbejde, hun skulde tage op, Arbejdet blandt hinduiske Kvinder, i Vellore og Omegn var oplaget af et amerikansk Selskab, og da hun desuden saa, at det vilde være hende næsten umuligt at fortsætte der efter Løventhals Afgang, uden at hun maatte slutte sig til den Amerikanske Reformerte Kirke, søgte hun og fandt Optagelse i D. M. S. Dette betød dog ikke, at hun afbrød Forbindelsen med de Kredse her hjemme, der støttede Løventhal og havde udsendt hende. Hun vedblev stadig at faa sin personlige Løn og sin aandelige Støtte fra disse Kredse, som hun følte sig stærkt knyttet til.

Hos Missionær Bittmanns i Storbyen Madras fik hun sit nye Hjem. Hun kom her ind i Zenenaarbejde (Missionsarbejdet blandt hinduiske Kvinder ved kvindelige Missionærer, som er de eneste, der kan faa Lov at komme ind i Husene) og et Skolearbejde for unge, indiske Kvinder. Senere fik hun Tilsynsposten i Tim-

vannamalai og Madras. Hun forstod at gøre sig afholdt af de indfødte, og selv om Arbejdet gav store Skuffelser, saa gav det ogsaa store Glæder. I Madras lærte hun at kende Inderen Jetiradj Arya, som blev hendes Ven, og som hun meget kunne ønske at knytte til det Skolearbejde, som hun fik Planer om. Om ham har hun skrevet Bogen «Jetiradj — Tiggernes Konge», en glimrende Skildring af, hvorledes denne opbrusende, voldsomme, men søgende unge Inder med den glødende Kærlighed til sit Land og Folk finder ind til Guds Kærlighed og Naade og ser, at kun gennem det kan Indien frelses.

Anne Marie Petersen kom her i Madras til at se Indien fra en anden Side. Det indiske Folk er et religiøst Folk, det ejer en Hengivelsens Evne, som der ikke findes Mage til hos Vestens Folk, og der er i den indiske Historie og Litteratur saa meget smukt og godt, som det gælder at værne om. Det blev A. M. P.s Overbevisning, at Europæerne ofte syndede mod det nationale i Missionsarbejdet. Alt, hvad der var indisk, kom ind under Hedenskabets Navn, og i Stedet for at puste Liv i det gode, der fandtes i det indiske Folk, i Stedet for at opbygge, tage det bedste med af indisk Sæd og Skik paanødte man dem Vestens Kultur, Sæder og Skikke, ja, underviste dem blot i Vestens Litteratur og Historie og ofte paa det engelske Sprog. Derved blev Arbejdet let goldt, og det frastødte Inderne — ja, nu taaler de det ikke længere.

Der er nemlig sket store Forandringer i Indien i de sidste Aar. Respekten for Kasten, Afgudsdyrkeriet m. m. taber sig. Det indiske Folk er ved at vaagne til Bevidsthed. Den nationale Spænding mellem Inderne og den engelske Regering er stor. Inderne taaler ikke den hvide Races Hovmod og den engelske Overhøjhed. Førerne kræver det engelske Aag kastet af, og der skabes en Modvilje mod alt, hvad der kommer fra Europa.

Det giver store Vanskeligheder for Missionærarbej-

det. Men det, at Indien vaagner, gør tillige, at den søger. Den aabner sig, og Forvandlingens Tid kan blive Guds Forberedelses Tid. Forstaar Missionærene nu deres Opgave: at møde Inderne i Kærlighed og Forstaaelse i Tillid til dem og med Respekt for deres nationale Ejendommeligheder, da vil de have store Muligheder, mener A. P. M. Men forstaar de ikke dette, da vil Indien sige: Vi har ingen Brug for eder. Thi Indien er ikke en Tigger, der ligger for nogen Mands eller nogen Nations Dør og beder om Hjælp.

Ja, vi staar overfor nye Tider, ogsaa i Indien. Nu kommer Afgørelsens Tid, siger A. M. P. De første Missionærer har gjort Forberedelsen, og det har været svært for dem at trænge ind. Det bliver ogsaa svære Tider, vi gaar i Møde, og forstaar vi ikke, og tager vi ikke Hensyn til det nationale, saa Folkets Aand og Guds Aand kan mødes, da vil Indien lukke sig for os og alt det, vi har at bringe.

Sine Tanker om Missionskolearbejdet blandt unge indiske Kvinder har A. M. P. nedskrevet i en lille, god Bog, som hun kalder «Vor Skole». Hun beskriver sin Skole, saadan som Gud i et Billede lod hende se den.

«Vor Skole» kalder hun den. Det er vor Skole, det er en indisk Skole, det er Hjemmenes Skole, skulde haade Kristne og Hinduer kunne sige. Hun henvender sig til de grundtvigske Menigheder herhjemme, hvorfra hun jo er udgaaet. Dens Aand og vor Aand er den samme. Den er udsprungen af vor Kærlighed til Gud og til Mennesker, til Guds Ære og til Menneskers Gavn. Den er udsprungen af vor Forstaaelse af, at Kristendommen aldrig maa paatrykkes noget Folk; den maa indpodes i dem, saa den gennemsyerner deres egen Folkesjæl. Vil I være med at løse den vanskeligste af alle de store Opgaver, vi i den indiske Mission staar overfor, at være med at frigøre den indiske Kirke og gøre den indiske Missionsmenighed til en virkelig missionerende Menighed — og derved overflødiggøre os

selv? I dette store Fællesarbejde, alle Missioners Maal, skulde den nationale, kristne Skole være vor Indsats.

Alt det bedste i indisk Aandsliv og af indiske Skikke og Levesæt skal tages med i denne Skole. De indiske Børn skal ikke gøres til Vesterlændinge, fordi de bliver Kristne; men det indiske skal lutres og gennemsyres af Kristi Aand, den eneste, som kan genrejse Indien. Skolen skal bygges, indrettes og smykkes som et rigtigt indisk Hus. Eleverne skal selv gøre alt Arbejde paa Skolen: Madlavning, Rengøring, Havearbejde o. s. v., og de skal opøves i indiske Haandarbejder og Færdigheder. Det bliver altsaa ogsaa en Arbejdets Skole. Skolen er jo en Kvindeskole, og selv om den indiske Kvinde ikke har megen Indflydelse udadtil i Samfundet, saa har hun des større Indflydelse i Hjemmet. Indiske Børn elsker deres Moder. Hun er Indiens Hjerte. Hun lever og er til for andre, for sin Mand, for sine Børn og for Samfundet gennem dem, og hun vil være vel skikket til at bære Kristendommen videre ud over Indien.

Den sidste Tid, A. M. P. var i Indien, før hun drog hjem paa Orlov i 1917, kom en ung, sproglæsende Missionær, Frk. Færing, til at bo hos hende. De rejste sammen for at se forskellige Pigeskoler og fremkom senere med et Forslag til Ordning af den højere Pige-skolevæsen i den danske Mission, saadan som A. M. P. har beskrevet det i «Vor Skole». Dette Forslag blev noget af en Overraskelse for de andre Missionærer; men det blev alligevel anbefalet af Missionærkonferencen.

I Sommeren 1917 rejste saa A. M. P. hjem paa Orlov. Hendes Rejse betaltes af grundtvigske Kredse herhjemme. Opholdet i Danmark skulde være en Hviletid; men hun arbejdede flittigt baade med Mund og Pen for Missionen, og hun vandt ved sin sjældne Personlighed stor Forstaaelse og Tilslutning for sine nye Skoletanker. Hun stod jo stadig i D. M. S., men understøttedes af de gamle Løventhalske Kredse, og det

var ogsaa i disse Kredse, hun arbejdede for sin Sag herhjemme. Bl. a. talte hun en Del i De danske Ungdomsforeninger og vandt der stor Interesse for sine Planer.

Der førtes, mens hun var herhjemme, Forhandlinger mellem Udvalget for Løventhals Missions Fortsættelse og Bestyrelsen for D. M. S. om hendes fremtidige Stilling og Arbejde i Indien, og man enedes om, at hun vedblev at staa under D. M. S., hvad hun selv ønskede før Samarbejdets Skyld, medens Løventhals Mission skulde forsøge at rejse de fornødne Penge til Virkelig-gørelse af hendes Skoletanker og være med til at træffe nærmere Bestemmelser om Skolens Beliggenhed og Indretning.

Da A. M. P. atter kom til Indien — efter 1 Aars Ophold herhjemme — mødte hun meget, som slog hendes Glæde ned. Hun syntes, Vanskelighederne taarnede sig op derude. En Ting hørte hende særlig. Nemlig, at Frk. Færing var traadt ud af D. M. S. Hun var kommen til at elske Indien og det indiske Folk, og hun syntes, at Missionærene altid fremhævede de mørke Sider hos Inderne og ikke gjorde nok for at fremelske det smukke, gode og ædle hos dem. Hun var kommen i Venskabsforhold til ledende Indere og havde i de daværende i politisk Henseende saa spændte Tider gjort sig mistænkelig i Politiets Øjne. Hun meldte sig da ud af D. M. S. og kom til den berømte indiske Fører Gandhis nationale Skole. Mellem Indiens berømmelige Sønner, i en rigtig indisk Skole gjorde hun saa sit Missionsarbejde. Om hende sagde den kristne Inder Mr. Arya: «Denne lille Pige har maaske gjort Missionen mere Gavn end alle I andre tilsammen».

Anne Marie Petersen fik efter en lang Forhandling sine Skoletanker godkendt paa Missionskonferencen. Paa samme Konference blev det til hendes store Glæde vedtaget, at indiske Kristne og Missionærer skulde nyde

samme Anerkendelse og have samme Ret som europæiske.

Hun tog nu fat paa de mange Forberedelser, før hun kunde begynde sin Skole. Den fortvivlede Pengekurs vilde gøre det vanskeligere at faa bygget eller købt Hus; men hun trøstede sig med, at «det haster ej for dem, som tror».

— Saa kommer pludselig Meddelelsen om, at hun er traadt ud af D. M. S. Hvad er da Grunden til, at hun har taget dette Skridt, at hun har brudt denne Forbindelse, hun, som selv har arbejdet saa ivrig for en Sammenslutning mellem D. M. S. og den grundtvigske Retning?

Der er særlig to Krav, Inderne stiller til Missionærerne dernede: Kravet om Ligeret og Ligestilling for Inderne med Europæerne samt Hævdelsen af deres eget Aandslivs, det nationales Ret. Opfyldelsen af disse to Krav har A. M. P. stadig arbejdet og kæmpet for; men trods Konferencens Vedtagelser syntes hun, at D. M. S., da Prøven skulde staa, ikke forstod Tidens Alvor og Indiens Krav.

Frk. Færing havde brudt med D. M. S., og hendes Medarbejderskab vilde A. M. P. ikke undvære. Hun forsvarede hendes Stilling og hendes Forlovelse med en Hindu, som endnu ikke havde taget mod Daaben, hvilket stærkt kritiseredes af D. M. S. Om Frk. Færings Forlovede skriver A. P. M.: «Han er en Mand af Sandhed. Skulde saa Kristus ikke netop ville bruge denne lille Pige som sin Engel, der leder ham til Kristus. Jo, han kommer snart, og saa bliver han en god Kristen, fordi han er saa ren, saa helt ud sand. — I Fordømmelsen over Frk. Færing og hendes Forhold til Mr. Menon har man ligesom taget for givet, at han ikke blev Kristen. — Naar jeg gerne vil hjælpe et Menneske til Kristus — være sig, hvem han eller hun være vil — og det Menneske bliver behandlet saaledes af Kristne, at det kun kan stødes bort fra Kristus, da er der for

mig intet Valg om, hvad jeg skal gøre i det Tilfælde».

Anne Marie Petersen følte, at der paa Grund af hendes Stilling til Frk. Færing og Mr. Menon ikke kunde fortsættes noget frugtbart Samarbejde med D. M. S. Men det var dog ikke den eneste Grund til hendes Udtrædelse.

Efter at hendes Ven, den kristne Inder Jetiradj Surendranath Arya, havde taget sine Eksaminer ved de bedste Universiteter i Amerika, var han vendt tilbage til Indien og tilbød nu sin Tjeneste i D. M. S., men selvfølgelig med fuld Ligestilling med de europæiske Missionærer. A. P. M. haabede, hans Tilbud vilde blive modtaget og glædede sig ved saa at kunne faa baade ham og hans Hustru til Medarbejdere ved hendes Skole. Blev han ikke antaget, vilde det blive til ubodelig Skade for Missionen derude, mente hun.

Man skulde have troet, at hans Tilbud vilde være bleven modtaget med Glæde og Tak. Men det skete ikke. Man var bange for hans nationale Sindelag og for hans Krav om Ligestilling. Ganske vist blev der tilsidst efter megen Strid Flertal i Konferencen for hans Antagelse; men dette fremkom kun, fordi man var bange for, at hele Konferencen ellers skulde sprænges. Siden synes Hjemmebestyrelsen — for D. M. S. — heller ikke at kunne gaa ind paa at antage Mr. Arya paa de af ham krævede Vilkaar.

Saa kom det til at staa klart for A. M. P., at nu maatte hun indsende sin Afskedsbegæring til D. M. S. Da hun endvidere, inden hun fik denne afsendt, saa, at D. M. S.s Bestyrelse i sine Beslutninger ikke nævnedede et Ord om hendes egentlige Fremtidsgerning, om den Gave, en national, kristen Pigeskole, som Udvalget for Løventhals Missions Fortsættelse var gaet ind paa at give D. M. S., blev hun yderligere bestyrket i den Opfattelse, at nu var der ikke mere Betingelser til Stede for et Samarbejde. Det maatte betyde, at D. M. S. nu ønskede, vi fra de grundtvigske Kredse selv skulde be-

gynde vor Skole og vort Missionsarbejde i det hele taget udenfor D. M. S.

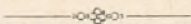
Anne Marie Petersen blev ikke skuffet i hendes Haab om, at hendes Venner herhjemme vilde forstaa hende og ønskede, at hun snart kunde begynde sin egen Skolegerning, saadan som hun mente, hun bedst tjente Guds Kald til hende og bedst kunde gøre sin Indsats i dette, at der af det gærende og sydende Folkekrav dernede kunde opstaa et Guds Folk — et virkelig genfødt Indien.

1. September i Aar forlod hun D. M. S.s Kostskole i Tirukoilur. Derefter kastede hun sig ud paa Folkehavets Dyb, kom i Forbindelse med ledende Indere, lærte Indien rigtig at kende og blev selv kendt over hele Indien. — Nu mener hun, hun kan begynde sin nationale Skole. Alt staar i Nationalismens Tegn dernede, og hvis ikke Missionærerne føler med Inderne og stiller sig paa deres Side i den nationale Kamp, vil de blive fordømt af dem og ikke naa at udrette noget. Hun kan ikke vente paa, at Pengeforholdene bedres. I Chidambaram, en stor Hinduby i Syd-Arcot, har hun lejet Hus, og her vil hun begynde sin Skole. Saa gælder det om, om hendes Venner herhjemme kan give hende den økonomiske Støtte, der skal til, for at hun kan begynde der, og siden skaffe Midler til, at hun kan bygge — eller købe — og drive sin egen kristne, nationale Skole.

I Sommeren 1920 kom Frk. Færing hjem til Danmark. Hun naaede at komme hjem og tale ved De danske Ungdomsforeningers Aarsmøde, hvor Spørgsmaalet om at Støtte A. M. P. var paa Dagsordenen. Hendes Tanker vandt Tilslutning, og med Begejstring vedtoges det at sende A. M. P. en Hilsen og at yde hende Støtte. Siden talte Frk. Færing i Ungdomsforeninger og grundtvigske Kredse og vakte stor Interesse for Sagen, og nu arbejdes der rundt omkring paa at skaffe Penge til den,

Og hvor stort og dejligt, at vi, dansk Højskole-
ungdom og grundvigske Kirkefolk, kan være med til
at rejse denne gamle Højskoleelev og grundtvigske
Menighedsbarn en Skole for Livet derude blandt In-
derne, en Skole til Guds Ære — «Vor Skole».

N. Th. Hjorth-Greggrsen.

Foraar paa Landet.

HVOR herligt: atter stævner foraaaret fra sydens lande og op mod Danmarks blide kyster. Der har længe været en underlig tom, lidt trykkende tavshed i naturen, men en dag bryder solen igennem den graa skymasse og sender en varm straale ned over kløvermarken, hvor lærkerne løber om for at finde deres sparsomme føde. En enkelt af dem løfter hovedet. Hvad var det? Er det atter foraar?

Den svinger sig op i luften som for at faa et videre udsyn. Og hvad ser den?

Ud i den vide horisont ser den, hvordan markerne begynder at faa den fine, grønne farve, som altid stemmer sindene til fred og glæde. Og i grøfter og bække ser den vandet løbe i stride strømme. Det er de sidste rester af den sne, der fæg hen over jorden og ubarmhertigt søgte at tildække den lille lærke og dens lidelsesfæller. Det er vinteren, der med graad maa flygte for det kommende ungdomsfriske foraar.

Uvilkaarligt aabner lærken sit næb og slaar nogle sagte triller. Den blev næsten bange for sin egen stemme og holdt et øjeblik inde. Men nu var det forløsende ord faldet. En anden lærke svang sig op til sin frænde, og i forening sang de nu en hel lang vinters sorg og modgang bort i et jublende kvidder, fuldt af haab om lykkelige dage i den kommeode tid. Og først da de helt havde lettet deres hjerter for alt det, som trykkede dem, dalede de varme og forpustede langsomt ned til jorden og slog sig ned ved siden af deres mage, som laa skjult i en gammel vissen græstot eller stod med

hovedet paa sned paa et muldvarpeskud og lyttede glad forundret til den første foraarssang.

Og nu kommer foraalet nærmere og nærmere. Vildgæssene er forlængst draget mod nord, og inden mange dage kommer stærene og fylder luften med deres klare fløjtetoner. De er umaadelig livlige. De sprutter og gnistrer og søger ved allehaande fagter at gøre sig bemærkede, uden at det dog i mindste maade afholder dem fra af bedste evne at gøre sig vittige over deres Medskabninger. De knebrer som Storken, efterligner vibens skrig og hundens gøen, ganske uden skrupler.

Som en af vore første foraaarsbebudere maa ogsaa nævnes viben, den smukke, toppede fugl med det hvide bryst, som slaar sine skarpe kurver og sving i den blaa luft, medens den stadig sender sine hæse skrig ud over egnen.

Den majestætiske (nu snart sjældne) stork kommer som den fornemste af selskabet sidst til Danmark for at tage sin gamle rede i besiddelse og udruge en ny generation, som skal følge forfædres gamle skik at bo og yngle i Danmark, men overvintre ved Nilens bredder.

Hvor er det herligt en dag i foraarstiden, naar luften er klar, naar solen skinner, og jordens fugtighed stiger op i luften som troldagtige, fine sitrende taager, da at gaa i Marken, haven eller skoven og se paa blomsterne, som er myldret frem af jorden. I haven staar de i forskellige lige og snørklede bede, men i Skøven staar de, som de var saaet ud over skovbunden med en mægtig stor haand. Man nænner næppe at træde i det bløde tæppe af frygt for at skade en af de smaa spæde planter, og dog kan man heller ikke løsrive sig og gaa bort, man drages af alle de forskellige lyde, som kan høres i en skov, af de forskellige fuglestemmer, som naar ens øre, stillidsens jublende triller, skovduens kurren og fasanens skogren, og dobbelt kraftigt lyder disse og andre lyde i den forunderlige

stilhed, en stilhed, som man næsten vilde føle det som en helligbrøde at afbryde.

Og ikke mindst ved aftenstid kan en saadan dag gøre et uforglemmeligt indtryk paa ens sind. Hvis man gaar i haven, naar solen har sænket sig bag trætoppene i det fjerne, og kun aftenrøden farver horisonten purpurrød, naar gulspurven fra lindetræets krone sender sit sidste langtrukne fløjt ud over haven, medens solsorten fløjter sin vemodige aftensang i det fjerne hegn, og viben slaar et sidsle sving over marken, da faar man uvilkaarlig en Følelse af, at en storslaaet fred har sænket sig over naturen, og snart sover alt levende og drømmer sødt om endnu lysere og smukkere dage.

«Det var dog et mærkeligt udbrud af foraarstrømme nu midt i vinterens hjerte». Saadan vil maaske en og anden synes. Til dem vil jeg sige: «Fulgiv mig, hvis tidspunktet er uheldigt valgt, men hvad kan det skade, at man taler om og mindes det, som dog ganske sikkert fylder ethvert natnrelskende menneskes sind med haab og længsel. Og de maa sikkert give mig ret i, at intet — intet i verden er saa storslaaet og forfriskende som en tidlig foraarstag, naar alt i den frie natur vaagner til nyt liv efter den lange vinterdvale.

Jens Selling.

Elevmødet.

ELEVMØDET blev i år ualmindelig festligt. Gamle elever var mødt langt talrigere end sædvanligt, og det var naturligvis det, der i første række voldte, at det blev en så udmærket dag. Dage skulde det jo ha været. Men til trods for mange og indtrængende opfordringer kom der kun en lille flok troløse allerede Lørdag eftermiddag. Jeg tror ikke de fortrød det. For selvfølgelig fik de en anderledes hjærtelig modtagelse af sommerskolens elever, end de mange der først kom om Søndagen.

Da aftensmaden var vel sunken, samledes de «gamle» med sommereleverne inde i den store skolestue til folkesang. Selv om karlebasserne naturligvis ikke kunde hamle op med de langt talrigere pigerøster, blev det dog et helt pænt islæt. Hvad brølstyrke angår var de ikke underlegne.

Bagefter gik det fornøjeligt med sanglege ude på plænen i det dejlige sommeraftensvejr.

Det var held i uheld, at der ikke var flere elever på sommerskolen. Nu blev der god plads til de «gamle» om natten, og sengetøj fik de også i overflødighed. De mødte karle huserede oppe paa øverste etasje. Enkelte af dem gjorde den erfaring, at det var nok så hedt deroppe om sommeren som om vinteren til trods for det noget usædvanlige Sengetøj.

Søndag morgen samledes vi paa højen og sang en sang, mens flaget gik til tops. Bagefter søgte Hostrup og en forhenværende lærer ved Ry højskole, Henriksen, at overgå hinanden i at fortælle uhyrlige skipperkrøniker — til megen morskab for tilhørerne. Men snart begyndte der at komme nye «gamle», gående, cyklende og bilende, og efterhånden blev der på pladsen foran skolen adskillige snakkende klynger, som til gensidig glæde indfangede enhver, der drejede ind ad aleen.

Til middag var spisesalen fuld, skønt den jo sidste vinter blev «udvidet» og havde faaet ekstra udvidelse til elevmødet. Så var der bagefter en lille middags-pavse til at hvile og snakke i, navnlig det sidste. Snakke-pavserne er ikke det mindst vigtige ved elevmødet. Klokkeren halvto ringede det saa til generalforsamling i elevforeningen. Iår var sommerskolens elever ikke i overtal. Hostrup bød velkommen, og elevforeningens formand avlae beretning. Foreningen er vokset stærkt siden ifjor. Det skyldes først og fræmmest de mange elever paa vinterskolen og sidste års sommerskole. Men der har også været stor nedgang i udmædelserne. Og glædeligt er det, at en hel del, som i tidens løb er gledet ud, har indmeldt sig påny. Der er nu 500 Medlemmer. Alligevel står det sløjt til med foreningens finanser. Det skyldes væsentlig årsskriftet, som blev næsten 3 gange dyrere end sædvanlig. Desuden er ud-sendelsen bleven dyrere, så den ifjor vedtagne forhøjelse af medlemsbidraget har ikke gjort foreningen rig.

Kassereren, Laurids Hjortshøj, fræmlæe regnskabet.
Det ser sådan ud:

INDTÆGT	Kr.	Ø.	UDFIFT	Kr.	Ø.
24. Juni 1919: Kassebeholdning	37	57	6. Jan. 1920: S. Jensen Sort (Juleheftet)	735	60
28. Decbr. 1919: Medlemsbidrag	754	00	12. Jan. 1920: Porto . . .	130	88
15. Marts 1920: Solgt Aarsskrifter	66	00	25. Juni 1920: Chlicheer .	43	95
25. Juni 1920: Privat Tilskud	60	00	— Ekstra Porto	4	48
			Kassebeholdning	2	76
	917	57		914	91
				2	76
				917	57

Regnskaber blev godkendt af forsamlingen. Dærføer var der valg til styrelsen. Efter tur avgik: Karen Pihlkjær, Karl Nielsen og Laurids Hjortshøj. Nyvalgt blev: Ingrid Christensen (1920), Laurits Ellermann (1919—20) og Jensenius Madsen (1918—19). Blandt de afgående fortjæner Laurids Hjortshøj en særlig tak for sit solide og dygtige arbejde for foreningen. Som dens kasserer i de sidste to år har han været den, der har trukket det største læs indenfor styrelsen. Som formand for foreningen vil jeg gerne her i årsskriftet sige ham tak for hans arbejde og desuden for godt samarbejde.

Spørgsmålet om forandring af elevmødedagen blev rejst af Hostrup, som foreslog, at dagen for fræmtiden blev fastsat til den første Søndag i Juli i stedet for den sidste i Juni som iår. Der blev indvændt, at det var uheldigt igen at forandre, men Hostrups forslag blev vedtaget med stort flertal.

Naturligvis måtte vi også drøfte det økonomiske spørgsmål. Der blev foreslået at forhøje medlemsbidraget til 3 kr., for at der igen kunde komme lidt i kassen. Formanden frarådede og mente, det var bedre

at udsende et mindre årsskrift i år, så der kunde bli mere tilovers af medlemsbidraget end ifjor. Hostrup foreslog, at vi skulde holde på de 2 kr, det nuværende medlemsbidrag, men at betalingen for årsskriftets forsendelse — der i disse tider i høj grad påvirkes af de svingende konjunkturer — skulde ydes foruden. Det blev vedtaget så godt som eenstemmigt. Og efter at lærer Sehested, ligeledes på forslag af Hostrup, var valgt til redaktør af årsskriftet, og fru Hostrup havde anbefalet at møde talrigt næste år til elevmødet allerede om Lørdagen, sluttede generalforsamlingen.

I år kommer altså årsskriftet med en postoprævning på 2 Kr. plus ca. 40 øre. Jeg skriver ca., for vi har jo fået at mærke, at også portoen er undergivet forandringens lov. Det kunde jo hænde, der kom endnu en forhøjelse inden jul. Jeg håber, foreningens enkelte medlemmer er forholdsvis bedre velstillet end foreningen som helhed (se på regnskabet!), så de kan tåle den lille forhøjelse. 40 øre er ikke så meget for den enkelte. Men sammenlagt vil det betyde et par hundrede kroner mere i foreningens kasse. Og vi trænger til et reservefond.

Efter generalforsamlingen blev der drukken kaffe, og så samledes vi nede i gymnastiksalen. Den var som sædvanlig smukt pyntet. I år var der dog kommen en ekstra fin pynt til: Hostrups signalflag. De blev med rette beundret.

Der var nu mødt så mange, så salen var helt fyldt. Hostrup og jeg talte. Mødet om eftermiddagen med Hostrups tale er jo det samlende ved elevmødet. I år tror jeg, det blev det i en særlig grad, og den samme følelse havde mange, mange af de gamle elever. Under Hostrups tale følte man ret, hvor megel der knyttede til Vejlbys højskole, og kændte glæden ved det.

Efter at Hostrup havde talt, sang sommerpigerne flerstemmige sange. Når eftermiddagsmødet først er begyndt, er der ikke megen pause. Sangen var knap

forbi, før det ringede til aftensmad. Havde det været galt med plads ved kaffebordet, blev det nu meget værre. Der var trængsel både ved «rottehullet» og «musehullet», og vi blev nødt til at spise i flere hold. Fru Hostrup rystede i det stille for sine kødgryder, men de viste sig glædeligvis at være ualmindelig dybe den Dag. Og væntetiden slog ikke hnmøret ned, end ikke hos dem der maatte bie til sidste omgang.

Mens de sidste gumlede af, underholdt lærer Henriksen andre ovre i gymnastiksalen, ikke med skipperkroniker, men med digte af Poul Martin Møller. Og Frede Bertelsen sang viser. Men oppe i den lille skolestue blev der gjort mystiske forberedelser. De fleste vidste jo nok, hvad de gjaldt, for omme mellem skolen og «Guldborg» var der indrettet til friluftskomodie. Her samledes snart alle elevmødedeltagerne.

Scenen var en «drejescene» — sådan døbte fru Hostrup den — som end ikke «det kgl. teater» har magen til, og som der overhodet næppe er set noget sidestykke til her i landet. Der var nemlig to scener, een paa plænen foran «Guldborg» og een til den modsatte side — i retning af hønsehuset. Drejningen bestod i, at tilskuerne vændte sig paa bænkene efter den scene, hvor spillet gik. Før skønt det er fænomenalt, hvad der kan ydes af komodie ved elevmøder paa Vejlbys højskole — det fik vi et godt indtryk af i sommer — så har man dog endnu ikke præsteret at spille på to scener samtidig.

Ja, det var virkelig komodiespil af rang. Det var Heibergs «Alferne», der blev spillet, og man kunde i dobbelt Forstand kalde det folkekomedie, eftersom næsten hele skolens befolkning medvirkede, og stykket var tilpasset derefter. Der var både overjordiske og underjordiske væsener. Der var sangleg af «småpiger», d. v. s. sommerelever i småpige dragter, og folkedans af pæne landfolk i nationaldragter. Der var nydelige alfer og rigtige trolde af første orden med hale. Der var også

en fæl overtrold, som der sandfærdigt stod ild og knald af. Ja, og så var der mester Grimmeman — Hostrup — som selvsagt vakte ustandselig jubel, trods hans tragiske skæbne. Og jeg maa ikke glemme «Hans», som utrolig selvoptaget og ihærdig gjorde forsøg på at «hoppe i paradiset». Men der er ikke poesi nok i mit penne-skaft til at skildre den mageløse forestilling og skuespillernes fænomenele talent. Det var naturligvis Ingeborg Hostrup, der var mester for iscenesættelsen, og hendes utrolige opfindsommelighed og energi var skyld i, at det hele gik så glat. Det var en kongelig morskab for tilskuerne.

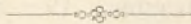
— Et par aftner efter blev der givet en forestilling for omegnens folk. Da blev der rigtignok lavet så mange tekstforandringer, at stykket virkede næsten som nyt. Men Heiberg vilde ha rynket paa sin fornemme næse af forfærdelse. —

Først da forestillingen var forbi, læe man mærke til, at der var koldt udenfor. Dærfør kom der nu bag efter fart i støvlerne ovre i gymnastiksalen. Men der var næsten *for* mange støvler, og det var næsten *for* vanskeligt at undgå Sammenstød under dansen. Rødgrødspavsen var dærfør i dobbelt forstand velkommen selv om enkelte sinker måtte nøjes med at skrabe de tomme fade. Så blev der taet endnu et par dansetrit, og så endte vi elevmødedagen, som vi plejer, med at synge: «Jeg har båret lærkens vinge». Elevmødet var forbi, men vi var alle et godt og festligt minde rigere.

Næste år holdes elevmødet altså første Søndag i Juli. Så møder vi igen. Og lad os stræbe efter så mange som muligt at møde allerede om Lørdagen.

På gensyn og hilsen

Marius C. Sørensen.

Alferne

Grænsen.

I SANGEN «Brat af slaget rammet» har Paludan Müller givet et godt udtryk for, hvordan der følte og tænkes i vort folk lige efter krigen 1864. Han lar Danmark forkynde, hvad der er hendes fræmtidsmål, og det er: «mænd med faste hjerter», «fromme, stærke kvinder» og «trofast broderforbund». Gennem det skal vi nåe fræm til målet over alle: Sønderjylland vundet.

Der er noget tungt alvorligt, næsten strængt over sangen. Det er let at kende på tonen, at den er bleven til under ulykken. Der er noget af en anklage mod fortiden i den, og der er intet lyst og frejdigt håb til fræmtiden. Freden var endnu ikke sluttet, da sangen blev digtet, og det er den mærket af. Når lykken er med, bæres vi oppe af den. Så tænker vi ikke så meget i enkeltheder over, hvor det går hen. Målet er så givet, så nær ved. Men når ulykken rammer og slår det i stykker, som før var givet, blir det helt anderledes. Så får vi trang til, ja det blir en livsens nødvendighed at få klarhed over, hvad vi skal styre imod. Så må vi ha slået fast, hvad der nu er fræmtidsmålet.

Paludan Müller taler for hele det danske folk, når han siger, at målet er Sønderjylland vundet. Det lyder fra menigmands mund som ira digterens. Det man håber på og længes efter er grænsens flytning. Det er dagen:

„da den uret, som er øvet,
da den troskab, som er prøvet,
får sin løn — og hjærtelaget
får vor grænse draget“.

Sommetider var håbet om dens komme vel småt nok. Men det var der, og troen på, at det danske

Sønderjylland engang vilde komme tilbage, groede sig stærkere, som årene gik. Det kom ikke så meget fræm i ord, men mangfoldige ting vidnede derom, ikke mindst den uimodståelige kraft, som sønderjyderne viste i deres forsvarskamp, der de sidste år før verdenskrigens udbrud endog blev en angrebs.

Og så kom dagen, genforeningsdagen. «Nu er dagen der, da vi vil hjem». Sådan begyndte sønderjydernes opråb før afstemningen i 1. zone. Og den 14. Februar gav et tusindfoldigt ja dertil. Det blev en mageløs dag, en sejrsmåldag. Hvad digterne havde sunget om, sønderjyderne lidt og stridt for og alle danske håbet på, skete: det danske Sønderjylland kom hjem. Grænsen blev flyttet.

Så er spørgsmålet nu: er vort fræmtidsmål nu et andet end forhen? Eller: har vi nu ikke længer nogen grænseopgave at løse?

Jeg tænker, de fleste er klar over, at selv om grænsen er flyttet, og det danske Sønderjylland forenet med hjemlandet, vil vi endnu i en rum tid få med grænseopgaver at gøre. Det siger sig selv, at en grænseflytning, hvor retfærdig den end er, altid vil skabe nye spørgsmål og stille nye opgaver. Jeg mener, at den grænse, vi fik, var den bedste, som kunde fåes. Ikke blot politisk set den fordelagtigste, men den virkelig bedste. Der kan indvendes en hel del imod selvbestemmelsen, f. Eks. at den aldrig kan virke i fuld frihed. Men med dens mangler blir den dog den naturligste, retfærdigste og enkleste vej til fastsættelsen af en folkegrænse. Og dærfør også den holdbareste. Det er de fleste civiliserede folk da også nået til erkændelsen af, selv om det kniber lidt med forståelsen, når selvbestemmelsen ikke virker som ønsket. Jeg tror ikke, vi får grund til at fortryde, at vi holdt os til den, selv da andre lande, som også havde hyldet den, lod hånt om den.

Men selv om grænsen er den bedste, som kunde

fåes, så må vi dog ikke tro, at grænsespørgsmålet er løst for tid og evighed. Det vil vi komme til at tumle med, så længe vi består som folk. Det vil blive ved at stå der med sine krav, kalde og mane. Og hvis vi lukker øjnene derfor og ikke vil se og forstå det, så vil det en dag mælde sig som en hård og bitter virkelighed. Det har vi før erfaret, og det er ikke længere siden, end at mange kan huske det.

Nej, så længe grænser mellem folkene må sættes af mennesker, på den ene eller anden måde, så længe vil der også være kampe om og ved disse grænser. Hvor to folk mødes med hvær sit sprog, sine sædvaner, sin ejendommelighed, vil der altid opstå brydninger. De kan bli mere eller mindre voldsomme. Til tider kan de være bitre og blodige stridigheder, til andre blot energisk kappestræb. Men de er der og undgås aldrig helt, selv om der er det allerbedste forhold mellem de to nabofolk. Sønderjyllands historie kan fortælle om bægge slags brydninger, ikke mindst om den første. Hvad det gælder om er, at fræmtidens historie kun kommer til at mælde om den sidste, et kappestræb mellem to folk, «to kulturer», i grænseegnene. Med den afgørelse af grænsespørgsmaalet, vi nu har fået, er der skabt de bedste betingelser for, at fræmtidens brydninger kan bli af den art.

Det grænsearbejde vi får med at gøre deler sig for mig i to grene: arbejdet indenfor den nye grænse og arbejdet udenfor. Ved arbejdet indenfor grænsen mener jeg, det der er at gøre i det Sønderjylland, som stemte sig hjem til Danmark den 14. Februar. Det har de fleste vist på fornæmmelsen, at dær er ikke så lidt at ta fat på. Der er nu de tysksindede, som ved grænseflytningen er kommen ind i det danske samfund. En del vil fortrække syd på, hvor de hører hjemme. Andre vil forholdsvis hurtig tabe deres tyske sprog og sindelag og helt gå op i det danske folk, selv om de er indvandrede. Men en del vil også bevare bægge

dele og la dem gå i arv til efterslægten. Og de vil møde med krav, som der må taes stilling til. Det vil navnlig gælde i byerne, hvor de indvandrede tyskere endnu udgør et stort tal.

Selv under de lykkeligste forhold må der altså regnes med tyskhed og tysksindede nord for den nye grænse i slægtled fræmefter. Men jeg tror ikke, at det vil volde store vanskeligheder for arbejdet i det genvundne land. Dertil er det rent tyske element for lille. Og når tilgangen sydfra hører op, vil det svækkes end mere.

Med den øvrige sønderjydske befolkning forholder det sig anderledes. Det er forståeligt nok, at et halvt hundrede års udlændighed — og ikke mindst de sidste 5—6 års — har sat sine mærker på den. Men den er også helt naturligt stærkt præget af at ha været en grænsbefolkning gennem mange, mange år. Den har haft en egenartet udvikling, som har sat dybe spor i dens karakter. Der er meget mere ejendommeligt sønderjydske eller særlesvigsk, end de fleste gør sig nogen forestilling om. Og mere jo nærmere vi kommer grænsen. Det skal vi nok få at mærke. For det vil gøre modstand gang på gang mod de danske forhold og gøre det svært for sønderjyderne at forstå dem og gå ind under dem. Meget vil ta sig helt anderledes ud efter grænseflytningen end før, for dem som for os, og ikke til det bedre. Og der vil bli megen gnidningsmodstand, mange vanskeligheder og skuffelser. Vi vil ofte få brug for, hvad vi har af tålmod, af offervilje og samhu.

At arbejdet nok skal lykkes, så vi når «Sønderjyllands inderlige forening med moderlandet», som man kaldte det i folkevækkelsens første år, tvivler jeg ikke på. Den dag vil komme, så vist som sønderjyderne re danske af æt, mål og sindelag. Men den kan ligge eet, to, mange slægtled ude i fræmtiden.

Det afhænger for en stor del af, hvordan vi forholder os til den anden del af grænsearbejdet: det uden for den nye grænse.

Gav afstemningen i 2. zone ikke dansk flertal, som mange havde udtalt forvisningen om og flere håbet på, så var den dog et vidnesbyrd om, at der på den anden side den nye grænse lever mange mennesker, der føler sig som danske. Til trods for tysk indflydelse gennem århundreder og et overvældende tysk tryk gennem mange slægted, har dansk sprog og sindelag holdt sig indtil de seneste dage i mange egne dernede. Dansk natur kan endnu lyse igennem den tyske fernis. Denne danskhed var ikke stærk nok til at føre også den del tilbage til Danmark. Men den er der, og den har krav paa støtte.

Så længe der er danske udenfor vor grænse har vi pligt til at gøre, hvad vi kan for at hjælpe dem. Om ikke for andet, så fordi de er danske. Men også for vor egen skyld. De er forposter for vort folk. Og vi må forstå, at den nuværende grænses fasthed er afhængig af, om denne forpostkæde står der eller ej.

De vigtigste brydninger mellem dansk og tysk må foregå uden for grænsen. Opgis forsvaret for danskheden dærude, vil vi få dem indenfor. De vil ikke opføre. Men skal vi ha dem indenfor grænsen, da vil de bli mangefold svære og bitrere fos os.

Vi har altså en dobbelt pligt til at støtte de danske syd for grænsen. Hvordan denne støtte bedst kan ydes, veed jeg ikke. Vanskelighederne dær er jo meget større, end de var det i Nordslesvig efter 1864. Dels fordi de danske dernede er langt færre, dels fordi der gennem mange slægtled så godt som ingen forbindelse har været med dansk åndsliv. Kirken har været tysk i århundreder, skolen i næsten al sin tid, og det danske sprog er gået stærkt tilbage, særlig i de sidste par slægtled.

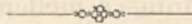
Men er der her meget mindre at bygge på, har v

lov til at håbe, at den danskhed som findes vil få friere kår til at leve sit eget liv end hidtil. Er den så livskraftig nok, og er der dansk natur endnu i den store del af befolkningen dernede, skal den nok hævde sig i brydningerne med tyskheden.

Men gælder det om at fare med læmpe nord for grænsen, gælder det i langt stærkere grad syd for den. Vi må ikke vænte de hurtige og store resultater. Hvor det gælder en folkevækkelse, et rejsningsarbejde af den art, må der regnes ikke med år, men med årtier og slægtled. Det har vi set i Nordslesvig.

I glæden over genforeningen må vi altså ikke glemme, at der er grænseopgaver som forhen. Opgaver som vi ikke kan la ligge, hvis vort folk skal gå en lykkelig fremtid i møde, og hvis den genforening, som vi nu omsider naaede, skal bli varig. Og sejrns opgaver er sommetider sværere at løfte end nederlagets.

Marius C. Sørensen.

Arbejde.

DER findes en fortælling af Jakob Knudsen, hvori han tegner et lærerigt billede af gartner Niels Hansen, dennes kone Gine og den svære læge Buckau.

Alle sine dage har Niels Hansen været en ihærdig arbejder. Ikke sådan at forstå, at han som mand har *holdt af* det at arbejde, at det har været en glæde og lyst for ham. Men under sit arbejde har han altid haft tankerne kredsende om noget andet: om at kæmpe sig frem til lykken her på Jorden. Og den jordiske lykke har stået for ham som et liv uden arbejde.

Det lysende mål har været for ham, at han og Gine kunde sidde og vide sig sikre på, at de fra nu af uden mere arbejde kunde leve sorgløst af deres opsparede, velfortjente penge.

Så er Niels Hansen da bleven 57 år og står ved denne sin lykkes tærskel. Han har solgt sit gartneri, intet arbejde mere — og 900 kr. i renteindtægt årlig.

Da han har sin allersidste gravetime ude i haven, før den skal overtages af en andøn mand, mærker han for første gang i sit liv, at hans tanker holdes fast ved «dumme ting»: ved selve arbejdet, medens han ellers altid har haft dem «fri» til at tænke på penge eller noget andet nyttigt. Nu kunde han ikke få dem bort fra synet af, hvor smukt spadebladet lagde den blanke muld fra sig — fra solskinet over radisestykket, fra duften af jordbærrene.

«Gud ske lov, at du ikke har mere at bruge dine øjne til», sagde Gine, da han fortalte hende, hvor sært de havde hængt ved tossede ting derude i haven, og at de vist ikke mere var, som de skulde være.

Mens Gine skynder sig at komme afsted i byen, lettet og befriet, fordi hun jo nu dag efter dag slet ikke behøver at tænke på andet, falder Niels Hansen i tanker over stueurets evindelige tik—tak: hvad meningen egentlig var dermed, og hvad for noget sært navnløst noget det førte ud i. — Indtil han kom til at se noget i en avis om «lock-ouden og sparekasseforholdene». Folk stormede bankerne og vilde have deres penge ud.

Da begyndte ligesom den faste Jord at glide bort under Niels Hansens fødder. Han følte sig gennemtrængt af hele livets usikkerhed, af det forfærdelige ved, at han skulde have sine penge i en sådan verden, hvor der nok tilsidst ingen fuldkommen sikkerhed var at få. Ja, han måtte sammenligne verden med det store vandkar, han sidste sommer havde stående i sin have, hvor det faldt i staver, og alt vandet løb bort — ud til alle sider.

Næste dag tog han hele sin kapital ud af sparekassen, løb sanseløs hjem med dem til Gine, og hun måtte låse dem ned i skatollet, da han ikke selv kunde. Morgenen efter havde Niels Hansen feber og besvimelsesanfald, han havde om aftenen fået den forfærdelige hemmelighed at vide, at alt pludselig kunde gå under, blive til røg og damp. Han var ikke nær ved lykken, men ved sindssygdommen.

Da kom doktor Buckau bandende ind i stuen. Han havde altid sagt, at gartnerfolkene gik og sled sig ihjæl af bare gerrighed, og da han nu så Niels Hansen i sengen, var han ikke i tvivl om årsagen. Men så fik Gine ham jo forklaret, at denne gang var det ikke hendes mands *krop*, men hans hoved, som det var galt med. De havde solgt gartneriet, og han var holdt op med at bestille noget, fordi de nu skulde til at have det godt. Og så var jo dette her kommen med hovedet og pengesagerne. Pengene havde han taget ud af sparekassen, og de lå i skatollet.

Nu forstod doktoren sammenhængen. «Men hvad

Sa . . . mand! vil De ingenting bestille? Vil De leve af Deres forbandede sammensfittede penge?» brølede han til den syge. «Ja, det er jo så usikkert for en ældre mand med sådan en forretning — og når vi var sparsommelige, så . . .» «Nu taler jeg til Dem som læge . . . Ved De, at det, De der siger, det er dette lands ulykke? — hvad? — ved De, at det er denne lumpne, sparsommelege dovenskab, denne fejge lyst til at vide sig sikret — det er den, der ødelægger hele vort forretningsliv, al vor foretagsomhed? — S . . . s! — En mand kan ikke nå til at have 2000 om året — uden at han straks finder, at så er der da ikke noget at ulejlige sig efter, og så går disse sparsommelige, fittede dovendyr og drømmer og spekulerer og filosoferer — og bliver *gale*, skrupgale, ja — — De bliver *gal* mand, hvis De ikke bestiller noget; jeg vil se Dem som den mest udtalte idiot om fjorten dage, hvis De ikke straks giver Dem til at slide, så øjnene står stive i hovedet på Dem —»

«Men hans brok?» hviskede Gine. «Herut af sengen med Dem!» råbte doktoren og hev den store hvergarnsdyne ned på gulvet. «Jeg synes ingen nytte, det er til, at man skal arbejde, når —»

Doktoren afbrød gine: «Nytte, madam! — den eneste nytte, man har af et hvilket som helst arbejde, det er den, at man undgår at blive gal».

Niels Hansen stod på gulvet og rystede af sved og feber. «Se så, træk ham så i bovsjerne, den dovne dannemand! — Og så på hovedet ud at grave!

Og så bliver de ved, mand, dag for dag, så længe De kan røre en finger, at slide som et bæst og tjene penge, tjene penge — som daglejer».

Doktoren gav Niels Hansen et passende stykke jord for, som han skulde grave den dag; næste morgen vilde han komme igen.

Kuren hjalp. Gravningen bragte verden i lave igen for Niels Hansen. Han så en lang række arbejdsdage

for sig, da han endnu kunde tjene lidt penge — og så en grav oppe på kirkegården for ham og gine, hvis vedligeholdelse der var betalt for i 20 år efter den længstlevendes død. «Så gik jo nok tiden af sig selv til dommedag, og når de først var kommen over den termin, så havde de jo slet ingen brug for gravstedet mere, så skulde de jo i det hele begynde at have alting gratis».

Samme dags eftermiddag satte Niels Hansen sine penge i sparekassen igen og gik velfornøjet i sin seng om aftenen.

Næste morgen begyndte han at grave kl. 5, som han var vant til ellers. Kl. 8 kom doktoren. Nu var der jo slet ikke mere i vejen, og han var stolt over sin kur.

«Det er arbejdet», sagde han. «Åk ja», sagde Niels Hansen, arbejdet det er en velsignelse, det kan man sige. Det er jo også derfor vi er sat her i verden».

Doktor Buckau blev rasende over sådan noget «sludder» — om at gøre nytte — om mening med livet — om evigt liv. —

Nej, «vi skal arbejde bare for at arbejde — — basta». Al den anden snak — bundløst — grænseløst — böh!

Det er egentlig ikke let at uddybe denne Jakob Knudsens fortælling mere. Så meget er vist, at det her drejer sig om sager af den mest vidtrækkende betydning.

Gine Hansen står ikke alene med sit spørgsmål: «Hvorfor skulde man dog arbejde, når man ikke er nødt dertil?» Og doktor Buckaus lære om at arbejde blot for arbejdets egen skyld er jo i alt fald ikke for ham mere tilfredsstillende, end han ligesom må række tunge ad sig selv, når han har udtalt den — böh!

Nej, der maa være et andet forløsende ord at sige om arbejdet, noget der er i slægt med den støvede, fjerne børnelærdom, der et øjeblik dukker op hos Niels Hansen, da han kalder arbejdet en velsignelse, for hvis skyld vi er her i verden.

Jeg tror, det forløsende ord, som man overalt trænger så hårdt til at få givet og til at efterleve, er formet omtrent således af en italiener: *Jorden er menneskeslægts arbejdsplads, som vi skal bringe velsignelse over — ikke forbandelse.*

Man kan høre det sagt under stærk tilslutning: «Egentligt arbejde er ikke morsomt».

Der må altså være mange mennesker, der ikke har oplevet — eller ikke ved af, at de har oplevet — at *glæde sig* ved at arbejde.

Ja, i virkeligheden vil vel de allerfleste mennesker være tilbøjelige til at give Gine Hansen ret i, at arbejde ikke er fornøjeligt — men at gå i byen og drikke kaffe!

Selve arbejdet har altså efter dette intet at give arbejderen, det drager ham ikke mod sig.

Sin *arbejds løn* må han i en eller anden form helt have udefra, i noget antet og fra andre.

Men den, der slet ikke søger sin arbejds løn eller den ædleste del af den i arbejdet selv, han finder den naturligvis heller ikke der. Ingen finder jo noget på veje, hvor han aldrig færdes og aldrig søger.

Således går det til, at folk som Gine og Niels Hansen kommer til at betragte penge som deres arbejdes eneste løn.

Det går dem let sådan, at de ikke af personlig erfaring kommer til at kende andre goder, andre værdier end dem, der er at få for penge.

De arbejder altså for penge eller for noget, som kan omsættes i penge — andet kender de jo ikke.

Den eneste forskel på arbejde bliver for dem, at noget er lettere end andet, og noget giver flere penge end andet. — Og så vidt evner og omstændigheder til-

lader det, vil de da stræbe efter at få så let og så lidt arbejde som muligt, men så høj en pengebetaling eller i penge omsættelig betaling som muligt.

Er der nu noget, som umuligt kan øge velsignelsen over menneskeslægten's arbejdsplads jorden, men øger forbandelsen i stedet for? I så fald: kan dette f. eks. siges om fuselbrændevin til drik, eller om cigaretter og nærbeslægtede ting, eller om svinske og usædelige billeder, eller om virksomhed i forbindelse med nogle slags film og biografteatre? — for man har måske set, at de, der lavede kanoner og bajonetter og giftgas, derved har været med til at øge den *samlede sum* af velsignelse i verden!?

Hvis der nu fandtes sådanne forbandelsesvirksomheder på jorden, og de så kunde se sig i stand til at byde højere løn, kortere arbejdstid og lettere arbejde end ellers opnåelig for den, der smeder pløve, dræner, malker, bygger huse, passer hørn . . . , så vilde jo alle, der kun arbejder for penge eller den løn, som kan omsættes i penge, strømme der hen, medens der blev mangel på folk til det gode, årlige, velsignelsesrige arbejde.

Det skulde vel ikke være sådan noget *lignende*, man i virkeligheden ser i verden?

Der er nok af sædejord og solskin, af kul og metaller, men de, som alt dette er givet til velsignelse, har gjort sig til slaver af deres selvavede penge. De er at finde, hvor guldets *skin* vinker, ved og som interesserede i spil, spekulation og handel på børser, samstuede ved al slags usømmelig larm og uværdig optræden i store byer, ved tovtrækning om pengelig arbejds løn, ved forsøg på at holde næsten nede i fattigdom for selv at være pengerige, ved bestræbelser for vedblivende at leve «sikret» af andres arbejde — eller for at svinge sig op til at kunne det.

«Hvormange penge kan jeg tjene?» Er det sådan, aktionæren i et foretagende oftest spørger, og er alle

andre spørgsmål vedrørende foretagendet i forhold til dette af underordnet interesse for ham?

Det er jo ingen kunst at få pengene brugt, når man skal «more sig», «leve rigtig med», «sikre sig» — og betale skat.

Og sæt nu, at en syttenårs «frøken» eller «herre» kan tjene 2000 kr. årligt som cigaretarbejderske eller hotelopvarter f. eks. og med kun 7—8 timers arbejde i døgnet, hvorfor skulde de så øve sig i, lad os sige at passe børn eller kreaturer eller bruge en spade for den halve «betaling» og måske med den dobbelte arbejdstid! Gine Hansen vilde ikke opmuntre sine børn til at vælge noget af det sidste. Nej, så hellere strejke og sulte, «til man bider sig i fingrene». For hvad er 2000 kr. målt med et moderne menneskes fornødenheder og prisen på dem? Ja, hvad er 6000 eller 8000 kr.?

Og dog, hvis jorden er menneskeslægtens *arbejdsplads*, som vi skal bringe velsignelse over — ikke forbandelse, så må *ærligt arbejde* have sin bedste løn i sig selv, idet det er med til at «omskabe tilværelsen til guds rige».

Alt slags arbejde — selv noget af det, der er bedst «betalt» — behøver slet ikke at være med dertil og er det ikke; det kan godt stå i forbandelsens tjeneste.

Det vigtigste spørgsmål, når der er tale om et stykke arbejde, er ikke, hvormange penge du kan tjene derved; men det er, om du, idet du udfører det, er med til at øge velsignelsen — eller forbandelsen — i verden.

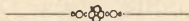
Når du spørges, om godt og ærligt arbejde er «morsomt», fornøjeligt, så er Gine Hansen nødt til at svare nej; hun kender jo nemlig kun til at arbejde for snarest muligt at blive i stand til at holde op dermed. Udover dette skimter hun intet mål for sit arbejde.

Doktor Buckau siger også nej. Teoretisk i alt fald kender han kun til at vælge arbejdet som et mindre onde fremfor et større, at blive idiot.

Men skimter nogen så højt et mål for sit arbejde : jorden som en velsignet arbejdsplads for dens mennesker, så kunde det vel være, at egentligt ærligt arbejde — selv om han kun fik det betalt med få eller ingen penge — blev til en glæde for ham.

Sådan er det jo sikkert også meningen, at det skal være.

Agnus Sørensen,
Nr. Ørslev højskole, Falster.

Egenho de Pincicaba Estado.
Sao Paulo Brazil.

Allehelgenes Dag 1920.

KÆRE Forstander og Højskolemor, som De, Fru Hostrup altid kaldte Dem blandt os elever.

Forleden Dag, da jeg kom ind hos Købmanden paa Hjørnet, som er min Landsmand og unge Danskes Raadgiver her paa Pladsen, stak han mig en Avis i Haanden og spurgte, om jeg havde Lyst til at læse Nyt fra Danmark. Da jeg slog Bladet op, ser jeg straks fire Ansigter, jeg kender, nemlig Begtrup, Bredsdorff, Nørregaard og Hostrup sammen med Appel og Kristensen-Randers, som jeg ikke kender, Billedet fra Frb. Højskole og et langt Referat fra Jubilæet der. Som De vel kan forstaa, læste jeg det hele med stor Interesse og fik saa en mægtig Lyst til at skrive et lille Brev til Vejlbj, hvor jeg har haft saa mange dejlige Dage, og hvor jeg havde for lidt Udbytte af mit Ophold, fordi jeg var for doven, naar jeg sad paa Skolebænken. Bogen har aldrig været min stærke side, og derfor sidder jeg nu og slider i den portugisiske Grammatik uden at forstaa noget deraf. Men det er ogsaa et af de værste Negersprog, jeg endnu har været udsat for. Da jeg ved, De gerne vil høre fra Deres gamle Elever, og forudsætter, De ikke har glemt store Sjællænder fra Vinteren 1915—16, skriver jeg i Haab om, at Brevet maa naa Dem. Som De ved, har jeg ikke altid været hjemme hos Far, og da jeg saa i Foraaret havde overstaaet Militærtjenesten, og i lang Tid været hindret i at rejse af Krigen, pakkede jeg min Vadsæk, ordnede mit Pas og rejste gennem Tyskland og Holland og kom med en stor Damper, paa en 4. Klasses Billet, hvor vi sov i Høvlespaaner og levede som Grise, til Englands, Frankrigs, Spaniens, Portugals og de kanariske Øers Kyster, over Atlanterhavet, hvor vi fik Ækvatordaaben «paa Liojen», ned langs Brazils Kyst og steg i Land i Santos, Verdens største

Kaffemarked, hvor $\frac{2}{3}$ af al Verdens Kaffe udskibes. Rejsen var, om ikke altid lige behagelig, saa dog umaadelig interessant. I Santos laa Kaffen — tro mig, om De vil — saa tykt paa Gadernes Brolægning, at den dæmpede Vognenes Støj. Fra Santos kom vi med Banen, der maa spændes en Staaltrøse i, og det nedad-gaaende Tog trækker da det opadgaaende til Sao Paulo, Statens Hovedstad af samme Navn. 1 den Uge, jeg opholdt mig der, havde jeg Lejlighed til at se, foruden Byen, der er paa Størrelse med København og meget smuk, Sankt Bentoordenens store, smukke Kloster og Kirke, til hvilken der er knyttet en Latin-skole, hvor alle dannede Brasilianere sender deres Drengene hen og faar dem opdraget der. Nu befinder jeg mig et Stykke oppe i Landet i en By, der helt igennem er ægte brasiliansk. Her møder Oksespandet den flotte Selvejebil, Æselkøretøjer, den flotte Landauer, og Studedrifte og Muldyrhorder trækker gennem Gaderne. Byen er ret stor, ca. 20,000 Indb., men her hersker ikke det frie Liv som i Nord-Amerikas Byer, hvor vi kunde gaa i Teater i Skjortæærmer og Overalls. Befolkningen her er snobbet, forlorenlin og uvidende. Jeg vil nærmest sammenligne dem med Ruslands Befolkning, for alt hvad jeg ved om dem; nogle er overkultiverede, og Resten — hele det brede Lag — er temmelig uvidende. Det ses da ogsaa, at alle store Foretagender er paa Yankers og Europæeres Hænder. Landet er dejligt at leve i, med et for os Nordboere lidt for varmt Klima, men Jorden er overordentlig frodig og kan næsten frembringe alt, hvad man kan tænke sig af planter. Her skulde De se Kaktus og Bambus. Det er noget andet end de, selv botanisk Have i København kan fremstille, og saa gror de her som Kræt og Ukrudt mellem slanke Eukalypter.

Alle Sjæles Dag 1920.

Tre Helligdage i Træk er næsten for meget, selv naar man har slidt i tre Maaneder uafbrudt, sommetider til Kl. 10—10 $\frac{1}{2}$ om aftenen. Her er ikke noget, der hedder Søndag, i Sukkerhøstens Tid. Men nu er den forbi, og da saa Alle Helgenes Dag og Alle Sjæles Dag faldt lige efter en Søndag, blev det til tre

Helligdage, Købmanden bad mig da komme ind og hjælpe ham lidt i Haven, og da det ikke er lovformelige evangeliske Helligdage, gjorde jeg mig ingen Skrupler derover. Naboen kom dog ind og fortalte os, at det var en stor Synd at arbejde i Dag. Ellers er de ikke saa gudfrygtige, naar det gælder at svire og spille Kort paa en Helligdag, men kan de være andre paa Nakken, er de med, Krakilere som de er. Vi sled godt i det hele Formiddagen, fik en god Frøkost og tog fat igen, Negeren, Roberts, som stod og huggede Brænde, snusede i Luften og paa-stod, vi fik Regn. Vi andre sagde nej, da Solen skinnede dejligt fra en dybblaa Himmel. Men saa kom det, som Uvejr kommer i Troperne. Et hastigt Vindstød, et til, og saa var Stormen over os. Det røde Støv, for al Jord er rød her, som den værste Tørveaske, hvirvledes op i tætte Skyer, Luften blev mørk af tunge Skyer, og Lynene fulgte saa hurtigt efter hverandre, at man knap kunde tælle dem, medens Tordenen rullede med stærke Brag. Det hele udløste sig i et Regnskyl, der forvandlede vore pæne Urtebede til en hel Lervælling. Vort Arbejde var saaledes afbrudt, og jeg benyttede Resten af Dagen til at læse og skrive i. Hvis De engang i deres Foredrag træffer paa Navnet Brasilien, da hils Deres Elever fra en gammel Elev og sig, at de ikke maa tro, at B., fordi det er et Tropeland, tillader en ung Mand, saaledes som i de engelske Kolonier i Troperne, at ligge paa Ryggen i en Hængekøje med Cigaretter og isafkølede Wischysjusser ved sin Side, og med en indfødt til at vifte sig og læse de sidste Sportsnyheder. Det er der, hvor den hvide Mand er Overordnet som Officer, Ingeniør eller Forretningsmand. Nej, her er man solidarisk med Negeren og det værste Pak, der er løbet sammen fra Syd-Europa, indtil man kan Sproget, men saa er der ogsaa Brug for Nordeuropæeren alle Vegne, da han er de andre langt overlegne i næsten alle Maader. Men indtil da er det en haard Omgang. F. t. arbejder jeg i et Stenbrud sammen med en Snes Nøgre og med en Neger til Formand. Han er flink, lettere at omgaas end de fleste hvide Formænd, der alle er Sydboere, men man føler sig dog alligevel ikke godt tilpas, man er nu engang hvid Maud, selv om man er bleven lidt solbrændt. Naa, jeg flnder maaske snart noget, der er bedre,

ellers er Verden jo stor. Det hele strander jo paa det nederdrægtlige Sprog. Saa længe man gaar som almindelig Arbejdsmand, kan man kun tjene lige til Livets Ophold, og det er tarveligt nok. Vi faar en Kop Kaffe om Morgenen, Kl. 10 Ris og brune Bønner og Kl. 5 Ris og b. Bønner. Vi faar $3\frac{1}{2}$ Milries om Dagen. Det koster $2\frac{1}{2}$ at leve, og jeg har da 1 Milr. om Dagen til Vask, Tobak og Arbejdstøj. Det vilde være noget for Syndikalisterne derhjemme. Her er Strejker og Optøjer nok, men det bliver aldrig til ret meget, for der tages haardt paa dem, der laver det. Her er mange mærkelige Love, som vi vilde synes umulige hjemme. F. Eks. kan en Mand ikke tiltales, hvis han skyder en anden Mand, der har kysset hans Kone, men faar streng Straf, hvis han laver lidt Fest paa Gaden, naar han er i godt Humør. Der er næsten ikke en Dag, uden de slaas. Især ved Lønningsdagene og Helligdage, naar de fylder sig med Sukkerbrændevin, gaar det vildt til. Købmanden gaar ogsaa altid med en Revolver i Lommen, og det er ikke sjældent, han stikker sine Kunder paa Snuden og smider dem ud. I nogen Tid var jeg med til at losse Tømmerpramme oppe ved Joao Alfredo, oppe paa Grænsen af Urskoven. Det er urolige Gemytter der. Langt til Politiet er der, men desto kortere til Købmanden, og saa gaar det med Drik og Slagsmaal til langt ud paa Natten. To Gange, medens jeg var der, kostede det Menneskeliv. Men deroppe i den mægtige Urskov, som nu staar i Tropens fulde Foraarsflor, er det, Chancerne ligger for Landmanden, og hvis jeg bliver her, havner jeg vel nok deroppe. Og selv om man der kan faa styret selv den værste Eventyrlyst, hvad maa man saa ikke savne. Danskerne her er kun faatallige, da de fleste rejser, fordi de synes, det er for haardt at komme gennem den første Ende, og at være Kammerat med en Brasilianer er lige saa umuligt som at lære en Ko at køre paa cykle. Men selv om man skulde undvære Venner og Omgangsfæller i nogle Aar, var det nok til at naa et Resultat.

Hvis det kan interessere de nuværende Elever paa Højskolen, maa De gerne læse mit Brev for dem. Jeg beder Dem ikke at tro, at jeg skriver dette for at prale med overfor en lille Tilhørerkreds, at jeg er rejst ud og gerne vil lade andre det

vide, men jeg er altid glad for selv at høre, hvad andre oplever og tror det samme om andre. Nu da Krigen er sluttet, har De vel flere Elever, end da jeg var hos Dem. Krigen bragte jo Forstyrrelse i saa mange Ting og ikke mindst i Højskolerne. Skønt det er lidt tidligt, vil jeg dog nu med det samme ønske Skolen en glædelig Jul og godt Nytaar. Jeg mindes endnu min første Aften paa Højskolen, da var der stor Fest med Juletræ og mægtige Snedriver i Høven. Her kommer jeg til at holde Jul i den hedeste Tid, da Tropens Regntid laver Vejene til en Ælte, der hænger ved og kryber lige op til Knæene, og faar Floden til at svulme op og gaa over sine Bredder. Hvad er saa Palmer og Agava mod en rimpudret Granskov hjemme. I Haab om at De, kære Forstander og Familie, maa have en god Jul og et godt Nytaar, der bringer dem rigtig mange Elever, sendes De de bedste Hilsener fra Deres hengivne

Aage Kristensen.

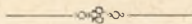
JEG maa ogsaa ha en Julehilsen med ud til Jer, selv om jeg ikke længere har mit Arbejde paa Vejlbys Højskole. Jeg har faaet min egen Rede i Aarslev Fri-skole paa Fyn og er meget glad baade ved mit Arbejde, og fordi jeg har faaet mit Hjem her.

Men ofte gaar mine Tanker tilbage til Vejlbys Elevflokk, som er der, og de som har været der. I har som jeg haft mange gode og festlige Timer der, og der er vel ikke en af os, som ikke længes efter igen at sidde under det svære Bjælkeløst og høre Hostrups tale.

Af de, der hver Dag en Vinter igennem sidder under Talerstolen, vil der mange blive rustet og vejledet til at finde, hvor deres Kræfter skal sættes ind.

Glædelig Jul!

Gustav Jørgensen.

Ungdom!

«**U**NGDOM», det er et stort Ord, og det er et stort Emne for en ung Mand at give sig i Kast med; men hvem er vel nærmere til at skrive om Ungdommen end en, der staar midt i den.

Den Ungdom, jeg vil skrive om, er den, der vil være med til at løfte Samfundene op over Selviskhed og Partikævl, og heldigvis tør jeg tro, at det er den store Del af alle Unge.

For mig vil Ungdommen altid være delt i to Hovedgrupper. I den ene staar de, der ikke vil, d. v. s., de der lever deres Ungdomstid uden at bekymre sig om, at Ungdomstiden skal leves som en Forberedelse til Manddomsgerningen. Disse unge vil sjældent, maaske aldrig komme til at forstaa, hvor herligt det er at leve. I den anden Gruppe staar de, der vil, de, der i Alvor sætter noget ind paa at dygtiggøre og udvikle Legeme og Aand for derved at blive i Stand til at leve et Liv i Pagt med Menneskets herlige Ophav.

Kun den Ungdom, der ikke kaster sig selv bort i daadløse Drømme om alle de store Ting, de vil udrette, hvis de engang i Livet faar Lejlighed til det, vil faa Betydning for Samfundet. Kun de, som frejdige og glade tør træde frem i Hverdagslivet for at udføre sine Pligter, kan gøre sig Haab om at erobre Fremtiden. Vi staar nu ved et Vendepunkt i Verdenshistorien; efter Opgøret paa Valpladsen kommer Opgøret i Tankernes Verden. Denne Kamp bliver mindre blodig, men faar sikkert endnu mere vidtrækkende Følger end Verdenskrigen havde, og kun hvis vi anspænder alle vore Kræfter, kan vi gøre os Haab om at holde os ovenpaa.

Til vore Soldater i 1849 lød Ordene: «I Dag maa ingen vige»; lad os tage dem op igen og gøre dem til det Løsen, der skal vække og samle alle de gode Kræfter, den danske Ungdom er i Besiddelse af, til en fælles Modstand mod al den Uret og det Sløseri, der, desværre, i saa rigt Maal findes herhjemme i Danmark. De unge, der samles under det Løsen, vil være i Overensstemmelse med Tiden, og det bliver dem, der kommer til at bære Samfundet, naar det skal staa sin Prøve. Og den Ungdom skal nok vide at hævde sin Plads; den vil maaske blive vist tilbage Gang paa Gang; men med Ungdommens ukuelige Mod vil den melde sig igen, fordi de Meninger, den fremfører, ikke er letkøbte Standpunkter, men Meninger, der har Rod i det dybeste og bedste i vore Sind.

Det er naturligt, at en saadan Ungdom længes efter at komme til at tage fat paa de Opgaver, der ligger for; den mærker Kræfterne gære i sig og føler, at den er i Pagt med Tiden, og at den har Retten paa sin Side; det er ogsaa naturligt, at den bryder paa, at den ikke kan vente. De sidste seks Aar har vendt op og ned paa alt det gamle; der er slaaet meget i Stykker, saa meget, at der vil medgaa Menneskealdre til at hele det igen, men det har ogsaa revet Omhænget bort for meget af den Raadenskab, der fandtes ved den gamle Tid. Det ser ingen klarere end Ungdommen, og vi vil og kan ikke vente paa, at det hele omsider skal falde tilbage i sine gamle Folder igen, der maa bygges noget nyt og bedre op i Stedet for. Vi maa have en renere Luft i vort offentlige Liv. «Vi vil ikke tilbage i Partivrøvlet igen»; det er Ungdommens Krav til de, der staar for Styret baade i Stat og Kommune, og vil de ikke høre os, maa de vide, at den Ungdom, der vil noget, gaar sine egne Veje.

Nu har vi længe hørt af de ældre, at «saadan» var vi; men «saadan» skal vi være, og det er jo ogsaa udmærket for os at faa gode Raad af de, der sidder inde

med Erfaringer, som vi mangler; men de ældre kan have godt af at mindes:

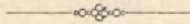
„Til Raad er Gubben en herlig Gæst;
men unge Øjne de ser dog bedst“.

Det er jo nu engang saadøn, at har de ældre Erfaring, saa mangler de til Gengæld det uhildede Syn paa Livet, som en vaagen Ungdom har. De ældre vil — mere eller mindre — se Tingene gennem de Brillen de har paa, for Brillen har de paa, det er sikkert, og det er naturligt. Vi, der nu er unge, skal ogsaa nok faa et Par paa Næsen, naar vi engang faar taget Stilling til de store Spørgsmaal, Livet stiller os, og det vil da vise sig, at vort Syn paa hele Livet vil blive præget af den. Men nu, saalænge vi er unge og staar midt i Røret med alle Sanser spændte, for at vi kan tilegne os saa meget som muligt af det vidunderlige, vi under et kalder Liv, har vi alle mulige Betingelser for at faa et klart og sundt Billede af Livet, som det leves. Vi har ikke det forud indtagne Standpunkt, hvorfra vi ellers vil bedømme det hele; men staar frit og uhildet overfor det, der møder os. Derfor er det, de «unge Øjne ser bedst»; men saa skal de jo rigtignok have lært at se selv, saa vi derigennem kan forstaa, hvad Tiden kræver af os. Derfor er det forkert at drage Ungdommen ind i Partierne, inden de endnu har Betingelser for selv at bedømme Tingene, og der bør raabes et kraftigt Varsko til de Mennesker, der i blind Partiiver uden at gøre sig klart, hvad det egentlig er, de er med til, søger at skubbe de unge paa Plads i Partibaasene. Dette gælder, hvad enten Talen er om religiøse eller politiske Partier. De Mennesker maa vide, at vi unge maa og skal have Tid til at se og høre, inden vi kan indtage vort Standpunkt. Som Samfundet nu er ordnet er det nødvendigt, at vi engang træffer vort Valg og gaar ind i et Parti; men saa længe vi er unge og staar søgende overfor Livets forskellige Spørgsmaal, vil

vi ikke have vort frie og uhyldede Syn paa Forholdene begrænset; vi vil have Lov til at udfolde os frit uden noget som helst strammende Partibaand. Naar vi saa har set, hørt og indtaget vort Standpunkt, har vi Brug for Partiet, for saa begynder vor Manddomsgerning.

Vejlby i December 1920.

Ejner Rasmussen.

En Hilsen til Eleverne fra Sommeren 1920.

DA jeg er blevet opfordret til at sende et Bidrag til Aarsskriftet, vil jeg benytte Lejligheden og fortælle lidt om min Englandsfart. — Hvis I tilfældigt havde været paa Landevejen mellem Horsens og Vejle den 4. Aug. mellem Kl. 11—12 Form., vilde I have bemærket en Bil, der susede forbi. Foran to Herrer og i bagerste Sæde to Damer — og to Cykler!

Det gik med en vældig Fart, og vi — der bagi — frydede os, vi havde Sommerferie og var paa Vej til England!

At min Svoger netop skulde til Koldingegnen pr. Bil den Dag, var et storartet Held for os, som ellers vilde have cyklet.

I Kolding opholdt vi os et Par Dage, — besøgte Slægt og Venner, og der traf jeg pludselig, mens jeg gik paa Gaden, til min Overtaskelse og Glæde Ingrid Kristensen og Ingeborg Nielsen, de kom fra en vellykket Himmelbjergtur og vilde nu videre pr. Cykle til Sønderjylland.

Fredag den $\frac{6}{8}$ var vi i Esbjerg, hvor vi samme Aften skulde være ombord i Damperen «Expres». Vi søgte straks ned til Havnen for at se «vores Skib», men da min Kammerat saa Express, erklærede hun med Bestemthed, at den vilde hun ikke med, — lille og snavset saa den ud. Der laa nu ogsaa en mægtig stor japansk Damper lige i Nærheden, saa vores syntes mindre end den i Virkeligheden var. Men da vi kom ombord, og fik den ret beset, var den ikke saa slem. Vi

fik anvist den bedste I Klasses Kahyt. I den var der fire Køjer, men heldigvis fik vi den for os selv. —

Lørdag Morgen Kl. 5 hev de Ankeret op, (I husker vel Sømandsdansen?) vi vaagnede ved det Spektakel og kiggede ud for at forvise os om, at vi endnu havde «Land i Sigte», før vi for Alvor skulde ud «at vugge paa Bølgerne».

Køjerne i vor Kahyt var to og to over hinanden — i Vinkel, vi tog de nederste, saa laa jeg altsaa med Fødderne mod min Kammerats Hovedgærde, og naar hun ved Skibets Bevægelse rullede paa langs i Køjen, saa rullede jeg paa tværs! — Hovmesteren opvartede os, der var ingen Jomfru ombord, men han var meget flink. Han gav os det Raad at spise tørt Rugbrød med Salt paa og serverede det paa en Tallerken, vi forsøgte, — men det kom meget snart igen! Jeg tabte hurtig Lysten til at fortsætte, men min Kammerat blev ved, indtil Tallerkenen med Brødet tog sig en Tur paa Gulvet og gik i tre Stykker. Ja, det var ikke rart at se ned paa Gulvet, der rumlede Kufferter, Støvler og væltede Vandglas om imellem hinanden, — alene det Syn kunde gøre en søsyg. Imen's vi laa dernede og led, hørte vi Søfolkene trampe omkring paa Dækket, og vi tænkte os dem baade «hejse Sejl» og «hive Bukser op.» — Men vi var selv paa Dækket, da vi igen fik «Land i Sigte» — og saa dem ogsaa »lægge Tov ud».

Den første Englænder, vi saa, var Lodsens, som vi fiskede op af en lille Baad et Stykke fra Land. Ham blev vi straks begejstrede for: En ældre Mand, ikke særlig høj, med graat Haar under sin Uniformskasket, intet Skæg, smukke Træk, et Par kloge, dybtliggende Øjne; — han overtog nu Kommandoen og førte os sikkert i Havn eller Dock, som det hedder paa Engelsk.

Først Søndag Aften Kl. 11 var vi helt inde, og da var det for sent at komme i Land, Toldvæsen og Politi vilde først komme ombord næste Morgen for at efterse Kufferter og Pas, saa vi maatte kravle i Køjerne igen,

hvad vi ikke var begejstrede for; men hvor var det velgørende, at vi nu laa helt stille og kunde gaa uden at dingle om.

Næste Morgen Kl. 7 hørte vi Damestemmer i Salonen ved Siden af, og da jeg saa derud, var det mine Søstre. De var meget spændte paa, om vi var med. —

Vi faldt hinanden om Halsen af bare Glæde, de var henrykte ved Tanken om, at vi virkelig var kommet derover, — det er jo kun sjældent, de faar Besøg fra Danmark, — og vi var sandelig ikke mindre glade. Fik saa Bagage og Cykler udleverede og kom med det hele op i en Bil, som saa kørte os lige til min Søsters Hjem.

Hos hende boede vi som Gæster den meste Tid, men gjorde flere Ture ud i Landet baade pr. Cykle og Tog. Vi var i London nogle Dage, men vi saa saa meget der, at jeg ikke ved, hvor jeg skal begynde eller ende, saa jeg vil i Stedet fortælle om vort Besøg i den gamle By York. Vi havde en hel Dag dertil og var fire, min yngre Søster og den gifte Søsters Pige (ogsaa Dansk) min Kammerat og jeg. Vi stod op Kl. 4 $\frac{1}{2}$ den Dag, gik saa i Morgendæmringen gennem de mennesketomme Gader til Stationen. Gaderne er snorlige og rædsom kedelige, alle Husene bygget ens i Grimsby som forresten ogsaa i en stor Del af London og andre engelske Byer. Toget til York afgik Kl. 6¹⁰. Vi fik en Kupé ganske for os selv, hvad vi var glade for — og satte os godt tilrette i hver sit Hjørne, vi var ikke fri for at være lidt søvnige. III Klasse paa engelske Jernbaner er som II Kl. herhjemme — en stor Behageilighed! Og Togene gik saa jævnt og hurtigt. Pludselig blev vi tre vækket op af vor Slummer, ved at den fjerde med Angst i Stemmen udbrød: «Men hvad er da det!» Vi spærrede Øjnene op, men alt omkring os var sort Mørke, vi følte os nærmest som slagne med Blindhed, det var meget uhyggeligt og varede et Par Min., saa kom vi igen frem for Dagens Lys, da først kom vi i

Tanker om, at det maatte være en Tunnel, vi var kommet igennem, vi anede ikke, der var Tunneler paa den Strækning, men et Øjeblik efter fór vi ind i een til. (Med Toget fra Grimsby til London kom vi endog igennem 8 Tunneler, saa det blev vi ret godt kendt med). Der var 3 Timers Jernbanekørsel til York. Efter at have skiftet Tog omtrent midtvejs, tog vi vor Madpakke frem. Alene Synet af den fik baade os selv og vore Medrejsende til at le, — den var saa stor, som den kunde være til 14 Dage! — Under stor Munterhed gik vi løs paa den — alt imens vi saa ud af Vinduet for at se paa Landet, vi kørte igennem. Vi kom forbi mange Landsbyer, de ligner ikke vore danske, man ser højst sjældent et hvidkalket eller straatækt Hus, her var de alle af røde Teglsten. De høje Søjlepopler er der mange af ved Landsbyerne, og ellers kom vi forbi store Græsmarker med løse Faar og Køer paa. Kornmarker var der ogsaa, men de fyldte kun lidt ved Siden af de vældige Græsgange. 5—6 Floder kørte vi over, der var meget solide Broer over dem. De pynter godt op i Landskabet; og saa staar der store Træer, mest Ask og Eg, spredt ud over de grønne Marker, de staar frit, enkeltvis, og kan være saa smukke af Vækst. — Jo nærmere vi kom York des mere taaget blev det. Og nu lidt om Byen. York er en af Englands ældste Byer, omkring den «gamle» By gaar en bred, høj Fæstningsmur, paa den var der Spadserevej, og vi fandt straks derop, da vi kom fra Toget, og havde nu en god Oversigt over Byen — baade uden — og indenfor Murene. Det, vi kom til York for at se, var dog især den smukke Domkirke. Den fandt vi snart. Solen brød efterhaanden gennem Taagen, og Solskin skal det helst være for rigtig at se de vidunderlige Farver i Kirkens store, store Vinduer. Hvor blev vi smaa, da vi stod foran den mægtige Bygning, — med Undren tænker man paa, at den virkelig er bygget op af Mennesker, der er nok

ogsaa arbejdet paa den i flere 100 Aar — og af mange Hundrede Mennesker.

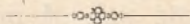
Vi havde god Tid og gik stille omkring derinde og brugte vore Øjne. Der var ogsaa en Mand, der fortalte om Kirkens Historie, men det forstod vi nu ikke meget af, dog saa meget, at der havde været Ild i den fire Gange, men den er stadig bygget op igen — og den stammer helt fra Normannertiden. — Vi var nede i Krypten under Kirken og tilsidst oppe paa det højeste Taarn (Kirken har tre firkantede Taarne med fine Takker og Tinder). Der var 264 Trappetrin, og det gik i Sneglegang, vi var nær blevet rundtossede, men derop kom vi — og sikk'en Udsigt! — ja, vi kom ligefrem til at holde saa meget af den smukke, gamle By.

Den maa I besøge, naar *I* kommer til England!

Og saa vil jeg nu ønske jer hver især en rigtig glædelig Jul og et godt Nytaar og sigе jer *Tak* for den Tid vi var sammen i Sommer.

Hundslund Præstegaard, den 8. November 1920.

Fride Engberg.

Sangen.

ER der noget her i Verden, som har Magt over Menneskesind, så er det Sangen. Det er ikke enkelte Personer, den kan fængsle, men det er alle, enten vi saa er gamle eller unge. Tænk på det lille Barn i Vuggen, som kaster sig urolig omkring. Det er dets Sovetid, men Søvnen har endnu ikke fået de små Øjenlåge til at lukke sig. Så tager Mor dets lille Hånd i sin og synger en lille simpel Vuggesang for det, straks falder der Ro over den lille, skønf den endnu ikke kan skønne eller forstå, og lidt efter sover den trygt og fast. —

Her er det imidlertid ikke Sangens Ord, men Melodien, der indvirker på Barnets Sind. Det er de bløde lullende Toner, som det lille Øre opfanger. Bliver Barnet større, så er små, morsomme Børnesange noget af det første, man kan få det til at lære, og at de også holder af dem, ser man deraf, at når lille Bror eller Søster skal være rigtig sød, så må man love at synge for dem, enten det nu skal være: Mæ, siger det lille Lam! Vor gamle Karo holdt en Støj! eller en anden af vore velkendte Børnesange.

Der kommer imidlertid en Periode, hvor de unge ikke synger saa meget, det er i Overgangsalderen, det er, ligesom de skammer sig ved at synge vore smukke Sange og Salmer; skal de endelig synge, så er det Døgnmelodier, det går løs på. Disse simple Viser med den iørefaldende Melodi, som ofte er smuk og æggende, det indrømmes, men hvor Indholdet er tarveligt og umoralsk. Var det saa kun de voksne, der brugte dem, men hvor ofte hører vi ikke sådan en lille Purk på en

ni-ti Aar synge disse liderlige Viser, ganske vist forstår han vel ikke den tvetydige Mening, der som Regel er Indholdet i disse Viser, men netop derfor lyder det dobbelt grimt i sådan en lille Barnemund. Det burde vi voksne tænke paa og ikke synge den Slags Ting, når Børn var tilstede.

Det har ofte forundret mig, at vi danske, som ejer en sådan Skat af herlige Sange og Salmer, at vi har Lyst til at lære disse Revyviser at kende. Ja, mange køber dem endogså. Jeg er utilbøjelig til at tro, at der for Tiden er flere nnge, der kan sådan en Revyvisse som «Fru Jansen» udenad, end der kan: I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme.

Der er i den sidste Tid talt og skrevet meget om, at Sangen var ved at forstumme i det danske Folk. Vi sang ikke ved vore Folkeoptog, som vi jo ellers har haft så mange af i de sidste Aar. Det var, som om vor gode danske Sange ikke mere fandt den Genklang i Befolkningens Hjerter, som de gjorde for en Menne-skealder siden. Det er sørgeligt, hvis det vtrkelig er sandt, for jeg tror den Mand har set rigtig, som skriver: Se! hvor der leves mest, der lyder Sange flest; for Liv og Sang de tvende hører sammen. Hvor Livet stille står, der Sangen aldrig når, at vinde frem i Alvor eller Gammen.

Sangen synes for mig at være et af de største Goder, som vi Mennesker ejer. Der findes vist næppe den Tanke eller Stemning, som et Menneske kan gå med, uden at den findes omsat i Ord enten i vor Sang- eller Salmebog.

Derfor burde alle bruge vore Sang- eller Salmebø-ger langt mere, end de gør. Hvor går det daglige Arbejde ikke let fra Hånden, når man synger en god og glad Sang til, og så må man aldrig synge en Sang tankeløst. Tænk over Sangen, og du vil ofte finde dine egne Tanker i Sangens Ord. Det er vist Bjørnson, der har skrevet den dejlige Sang: Sangen har Lysning.

Her fortæller han om Sangens Magt og store Vel-signelse. Hvordan den kaster Glans over Arbejdet. Hvordan den varmer, bryder det hårde i Sindet og gør Øjeblikket festligt. Han siger videre, at Sangen har Evighed, derfor samler den Fortid og Fremtid i Hob for dit Syn, aander en uendelig Atrå og flyder tilsidst bort i et Lyshav af Længsler og Lyn.

Han fortæller os om, hvordan Sangen forener og forsoner, hvordan den kalder på Trangen i os til Skønhed, til Dåd til det rene. Tilsidst siger han, at Slægternes Ungdom i Sangen har Møde og tumler en Stund i de tonende Ord, fler end vi aner. Ja, Aander af døde vugges i Kvæld af vort festlige Kor.

Ja, sådan synger Bjørnson, og jeg tror, han har Ret, en god Sang kan lyse op, selv når vi er allermest mørk i Sind, eller når det daglige Arbejde er ved at lukke sig om Ørene paa os. Derfor bør alle, som kan, synge, såvel i deres Fritid som i Arbejdstiden; thi det er ikke alene dem selv, de gør godt med Sangen; men der går måske en eller anden, som har det strængt enten i den ene eller anden Retning, og som så fanges af Sangens Toner eller dens Ord, og måske sker så det, at Sangen får alt det til at tømme sig, som var bittert og tungt at bære på.

Som Børn holder af Sang, sådan gør også de gamle. Jeg har kendt en Del gamle Mænd og Kvinder, og det var det bedste for dem, når vi sang Sange eller Salmer med eller for dem.

En gammel Kone, nær de halvfems, som kom meget i mit Hjem, bad altid vi Børn om at synge for hende. Engang husker jeg, vi sang: Det er så yndigt at følges ad, — straks kom hun i Tanker om et Blylup, hun havde været til i sine unge Dage, hvor netop den Salme var sunget, og nu stod det hele lyslevende for hende. Det var Sangen, der havde samlet Fortiden i et Syn for hende.

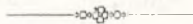
Er det mon ikke også for en stor Del vore dejlige

Sange, vi kan takke for, at Sønderjyderne var så danske i Bund og Grund, som de var den Dag, de kom tilbage til os. Var det mon ikke Sangen, der for en stor Del holdt deres Nationalfølelse vågen gennem de mange strænge Aar. Er det ikke gennem Sangen, de unge har fået Indtryk af, hvordan det Land og Folk var, som de i Virkeligheden hørte sammen med.

I Skolen fik de ingen Undervisning i Danmarks-historie, og i mange Hjem var det måske også knap nok, men et lærte de, og det var de danske Sange, gennem disse kunde de også lære at elske Danmark, dets Fortid og Fremtid.

Et af de Steder, hvor Sangen mest sættes i Høj-sædet, er vel nok på vore Højskoler, her lærer de unge at synge og sætte Pris på Sangen, og alene af den Grund er et Højskoleophold uvurderligt. Hvor er det ikke festligt at begynde og slutte hver Arbejdstime Dagen igennem med Sang. Er der mon noget, der lyder mere frisk og frejdigt end et Kor af unge, varme Stemmer, der synger en smuk og god Sang?

Derfor alle I, som ejer Sangens uvurderlige Gave, brug den og brug den flittigt, og I vil mærke, hvilken nudtømmelig Kilde til Glæde og Adspredelse I ejer.

Spredte Tanker og Træk fra Dybbøl.

Denne Dag glemmes ingen Sinde,
Skovens Fugl, Markens blaa Kærminde
fejrer den.

L ØRDAGEN d. 10. Juli i Sommer var ogsaa jeg blandt de lykkelige, som den Dag satte Kursen mod Syd. For ikke at blive narret af Elleve-Expressen (fra Aarhus), som sikkert vilde blive overfyldt, tog jeg om Eftermiddagen med en Slæber, idet jeg for Sikkerheds Skyld tog Cyklen med som Rejsegods. Til Dybbøl vilde jeg, om jeg saa skulde cykle hele Vejen. Ved Aftens-tid kom jeg til Vejle, derfra vilde jeg cykle til Jordrup (ca. 2 Mil nordvest for Kolding) for at overnatte hos min Far'broder der. Solen var endnu ikke gaaet ned, saa jeg kunde maaske, naar jeg skyndte mig, lige naa Maalet til Sengetid -- og ingen vidste, jeg kom den Aften, da det var først blevet bestemt om Eftermiddagen.

Dejligt var det at cykle langs Vejledalen i den stille, lune Sommeraften, men altid gaar det op eller ned i disse bakkede Egne. Hver Gang, jeg naaede Toppen af en Bakke, saa jeg Solen, og naar jeg i næste Øjeblik susede ned ad den næste Bakkeskraaning, forsvandt Solen hurtigt bag Bankerne mod Vest. Denne underlige Skiften mindede mig stadig om, at jeg *burde* skynde mig; men i Grunden havde jeg aldeles ikke Lys! til at fare af Sted; thi Tankerne kom og svandt hurtigt og krævede stadig min hele Opmærksomhed. Atter og atter standsede de dog ved det store, ubegribelige: i Morgen! — I Morgen — om nogle Timer skulde jeg faa Lov at være med paa Dybbøl! Ja, Dybbøl — tænkte jeg — der er for alle Danske en vemodig Klang i dette

Navn -- et Nederlagets Navn. Der i disse elendige Skanser, som kun var sønderskudte Grushobe, der var det jo, de danske Soldater maatte vige for Stormen — Stormen den 18. April 1864, og siden den Dag — en af Danmarks tungeste Dage — havde Ørnebanneret vajet over de gamle Skanser, som Tyskerne i 1914 havde omdannet til en stor Festplads for at vise Alverden — og især Sønderjyderne — at nu var Dybbøl tysk, uigenkaldelig en Del af det store, tyske Rige. — Og nu — i Morgen — skulde Tusinder af Danske mødes med Tusinder fra Sønderjylland for at skabe en Fest — en Glædens Fest uden Lige i det danske Folks Historie. — Ja, det var sandt, det, vi alle saa ofte havde nynet i de sidste Maaneder baade nord og syd for Kongeaaen, det, vore Tanker stadig af sig selv fandt tilbage til, saa snart vi lod Arbejdet hvile et Øieblik:

Det lyder som et Æventyr
et Sagn fra gamle Dage,
en røvet Datter dybt begrædt
er kommen frelst tilbage.

Det sker, hvad som et Drømmesyn
har straalet for vor Tanke:
Til Sommer vajer Dannebrog
igen paa Dybbøl Banke

— I Morgen vilde der blive Trængsel paa Dybbøl — af festklædte, glade Mennesker, der vilde juble over, at nu kom dog til sidst den saa længselsfuldt ventede Genforening, den, de danske saa trofast havde stridt og lidt for i 56 Aar, trøstende hverandre med at nynne ganske svagt: — Det har slet ingen Hast for den, som tror — eller de andre forbudte Sange. — Nu først viste det sig, at deres lønlige Haab, som de aldrig helt havde tabt af Syne, virkelig havde Livskraft i sig, thi nu skulde det opfyldes.

Et Øjeblik reves jeg ud af mine Tanker af en Vogn, der kørte forbi mig, idet jeg langsomt arbejdede mig op ad en Bakke. Oppe paa Toppen standsede jeg og saa

mig om. Nu gik Solen ned i et straalende Flor af ildrøde Skyer, som dækkede hele Vesthimlen. Et smukt Syn — men da standsede mine Øjne pludseligt ved en høj, mørk Mølle, der et Stykke borte «slog Kors paa sin Bakke.» — Saa rullede jeg videre, men Solnedgangen og alt omkring mig var borte; i Stedet saa jeg ganske tydeligt en *anden* Mølle i et andet Landskab. Højt paa Toppen af den brede Banke rejser Dybbøl Mølle sig, som et levende Vidnesbyrd om, at aldrig kunde Haabet dernede knuses, det rejste sig — som Møllen havde gjort det — kun kraftigere, sejgere for hver Gang en Krig gik over Landet.

En taaget, tung og trist Oktoberdag hen mod Aften havde jeg set den i 1916, da den store Krig forlangte det næsten umulige af den sønderjydske Ungdom. I Hundredvis drog de af Sted for at kæmpe for en fremmed Sag, — og hvor mange blev ikke derude — «seks Tusind unge Sønners Liv var dine Løsepenge,» — hvor passede ikke denne vemodige Stemning, som den Dag hvilede saa stærkt over Dybbølegnen, til den Vemod, der laa over Sønderjydernes Ansigter, ja, som lyste ud af deres Øjne med saa mild og dog saa stærk en Glans. — Der stod den gamle, trofaste Mølle som et jævnt og smukt Midtpunkt for den minderigeste Egn, Danmark ejer. Alle Steder rundt om den er der Minder, inde midt i Kornmarkerne, i de levende Hegn, ved de bugtede Veje, ja, helt ude «ved Siden af den alfare Vej» — alle Steder er det som om:

„De ligger og lytter
i Jorden dernede,
lytter til hvert Fodtrin paa den alfare Vej,
lytter, om paa Landsmaal en Læbe vil bede:
Sønderjydske Piger, I forglemme dem ej!“

— De glemte dem ikke; thi paa alle Gravene vokser der røde og hvide Blomster, og Vedbenden snor sine stedsegrønne Ranker op omkring Stenene og skjuler deres Navne.

Selv Hjemmets kæreste Plet Jord — Haven — er ikke for god til dem:

De vog dem, vi grov dem
en Grav i vor Have,

som Drachmann skrev efter at have set Graven ved Bøffelkobbøl Skov — kun et kort Stykke fra Møllen.

Paa Møllens indmurede Tavle staar nogle korte, jævne Verslinier (af en Bonde paa Als), især de to sidste Linier kan man aldrig glemme, naar man blot en Gang har læst dem der:

Slægter dø, men Sproget binder,
Fremtid gror af dyre Minder.

Dette er Omkvædet paa den sagte, stilfærdige Sang, som den gamle Mølle ligesom hvisker til Vinden, at denne kan bære den ud over Markerne — ud til Hjemmene rundt om; thi lytter man stille og ærbødigt for at høre, hvad Møllen fortæller, da er det, som om den synger ud over Eggen: «Værn om vore dyrebare Minder, de er den rigeste Skat i vort Land, uden dem kan vi ikke leve vort jævne, danske Liv!» — thi «Fremtid gror af dyre Minder» Der — netop der — maatte Fremtiden, den gode, lyse Fremtid for Sønderjyderne begynde, om den skulde blive lykkelig. Nu forstod jeg, hvorfor Dybbøl passede til Dagen i Morgen. — Havde der vokset Torne og Tidsler paa Gravene dernede i Stedet for Blomster, havde Ukrudtet bredt sig over de døde i Stedet for Vedbendrankerne, da vilde denne Genforening aldrig være kommet. — Den grønne Vedbend, der selv i den strengeste Vintertid aldrig taber Haabets Farve, viser os, at Haabets spinkle Blomst vokser bedst i Mindernes Land.

Saadan var det paa hele Cykleturen — Tankerne kom og svandt hurtigt, i stadig Skiften, og før jeg vidste af det, var jeg næsten ved Vejende.

Kl. 1^{1/2} cyklede jeg bort fra Gaarden efter Lunderskov til, og Kl. 3²⁵ naaede jeg dertil, men fik da at

vide, at Toget var 3 Kvarter forsinket. Endelig henad halv fem rullede Toget syd paa ned over den gamle Grænse — ind i det nye Danmark. Dette er et Land i Festdragt, badet i Sol ligger det opvaagnende Land derude «og smiler os i Møde». Ved mange Gaarde stod en Flok samlede omkring Flagstangen for at hejse Flaget netop naar Toget, overfyldt af Fesideltagere rullede forbi, og naar vi da saa det, vinkede vi ud af Vinduerne og raabte Hurra, saa glade som Skolebørn, der er paa Udflugt.

Jo mere vi nærmede os Dybbøl, des tættere blev Vejene dækket af alle Slags Køretøjer: smaa, fikse Hestekøretøjer, store Char-a-ban'er, tunge, klodsede Lastbiler og Cykler alt i en eneste forvirret Mængde. Ved Baneoverskæringerne holdt de i lange Rækker og ventede, mens Toget passerede. Mange Heste var pyntede med Grønt og paa hver Vogn og Bil var mindst et lille Flag. Næsten i hver større Landsby var der rejst Æresport af Flag og Grønt og med en Verslinie eller et stort: Velkommen! for oven. Paa Landevejen fra Grænsen til Dybbøl var rejst ca. 60 store Æresporte.

Kun lidt forsinket naaede Toget til Dybbøl Kl. 9¹/₂. Et mægtigt Mylder paa Stationen — langsomt bølgede den tætte Strøm ud gennem den pragtfulde Æresport, som var rejst der til Ære for Enkedronningen, der skulde komme med Ekstratog Kl. 10. Da vilde Kongefamilien altsaa komme der forbi paa Vejen til Stationen, hvor Modtagelsen skulde finde Sted. Desuden var det først om Eftermiddagen, Festen skulde begynde, saa det var for tidligt at gaa op i Skanserne. Hvor man end saa, saa man kun Mennesker, paa Skrænterne langs Vejen sad de i tætsluttede Rækker og saa ud over Alsund, hvor det lyse, flagsmykkede Kongeskib «Dannebrog» laa fortøjet ovre paa Sønderborgsiden. En af de bekendte, jeg traf der, sagde, at om Morgenen Kl. 5 begyndte Folk at trække ind paa Festpladsen; det vilde

altsaa blive umuligt at høre noget deroppe, men det fik være, naar blot man kunde se, hvad der foregik.

Med et lød det op gennem Rækkerne: Han kommer! Kongen kommer! og straks blev der en bølgende Uro alle Steder. Nogle Befalingsmænd gik foran for at faa Folk til Side. I næste Øjeblik gled Kongebilen med hele Kongefamilien forbi, lige bag dem kom «Ministerbilen» og endelig var der endnu en med de øverstbefalende over Hær og Flaade. Straks hævede Hurra-raabene sig brusende og jublende fra de tætte Skarer, ustandseligt svingede Folk med Hattene og ustandseligt lød Raabene. Morsomt var det at se, hvorledes Kongefamilien stadig var omgivet af glade Stemmer og straalende Ansigter, idet denne bølgende Jubel forplantede sig fremad med netop samme Hastighed som Kongens Automobil.

Derefter begyndte Vandringen op ad den brede Banke, op mod Møllen. — Dette var et Folketog — et Sejrstog, hvilken Forskel var der ikke paa dette Tog og det, som i 1864 blev tvunget til at drage nedad Vejen. Her var det, Sønderjylland var tabt — her skulde det atter gives tilbage uden et eneste Sværdslag. Med smaa Mellemrum stod Dannebrog Vagt paa begge Sider af Vejen. Et herligt Tog at se og være med i! Solen straaledede ud over de frugtbare Marker, hvor Kornet netop stod i Skred, og den svage, friske Sommervind ude fra Vemmingsbund smeldede festligt med flunkende nye Faner, der i Hundredvis var sendt dertil nordfra i Dagene forud. I en uafbrudt Strøm gik det mod Toppen. Der stod Møllen med grønt Løv langs hele Omgangen og med Flag ude. Helt oppe under Hatten hang en gammel, gulnet Fanedug, den som havde tilhørt Møllen længe før 1864. I over et halvt Aarhundrede havde den ligget gemt, men ikke glemmt paa Bunden af Dragkisten. Nu i Dag maatte den atter vaje paa den gamle Mølle; thi nu var den der, straa-

lende skøn — den lyseste Dag i vort Land i umindelige Tider.

Lige paa den anden Side Møllen var der noget nyt, som jeg ikke havde set før; det var en mægtig høj Mast (23 m høj), ved hvis Fod der ligger en Krans af store, høje Kampesten. Det var en af Dyrehavens ranke Stammer, der var rejst her for at bære det store Silkeflag, en Gave og Hilsen til Sønderjylland fra Dansk-Amerikanerne. Det skulde hejses, naar Kongen kom forbi paa Landevejen lige neden for, dermed skulde Festen begynde.

— Endelig havde jeg naaet Maalet, og forbavset saa jeg, at det var let nok at komme ind paa Festpladsen, som var Skanse 5 og 6, der var omdannet til Festplads. I Midten hævede Kongetribunen sig højt over den flade Firkant. Foran den var Talerstolen rejst, og langs Udkanterne laa smaa, afrundede «Bastioner». En saa vældig Menneskeskare havde endnu aldrig været samlet i Danmark. Skønt der var trykt 80,000 Eks. af «Festsangene» til Uddeling ved Indgangen, var disse dog borte længe før Kl. 12. Det varede noget af finde en god Plads i Læsidan, og stadig saa man saa et saa et andet kendt Ansigt.

Da vendte alle sig mod Møllen, og nu saa vi det store Flage langsomt glide til Tops derovre paa den nye Flagstang.

Et Øjeblik efter lød det fra Mund til Mund: Nu kommer han! og alle vidste, hvem Talen var om. Gardenerne kom nu og svingede ind paa Tribunens ene Side, hvor flere Afdelinger af andre Vaabenarter var opstillede. Da løftedes Hattene derovre, og Hurraraabene lød, og man kunde tydeligt mærke, hvorledes Festbruset, det, der river *alle* med, alle, der overhovedet *kan* rives med af noget som helst, bredte sig lidt efter lidt over hele Pladsen, og da Kongen — svagt hinkende — førte Dronningen op ad Trappen til Sæde, var der en Jubel

uden Lige; først da alle i hele Følget var paa deres respektive Pladser, stilnede Uroen af.

«Du skønne Land med Dal og Bakker fagre» lød nu til Gardens kraftige Musik, og dog kunde kun Halvdelen høre og følge Musikken, den anden Halvdel var ofte hele to Linier foran Musikken, men den betydelige Afstand fjernede helt den Disharmoni, som ellers vilde kommet. Smukt lød det især da Ekkoet ved Slutningen af Verset rullede fra Skanse til Skanse.

Skønne Land! i din rige Have
Mindets Blomst gror paa Heltegrave.
Mindets Blomst.

Et Folk i Glæde, et Land i Festglans, det var det, vi nu saa omkring os. Mange, mange følte en stærk og ren Glæde vælde op i Sinde, saa Brystet følte for fattig, for snæver til at huse den, og Tusinder af Øjne duggedes af Glædestaarer. Havde Sangen været mægtig i sin Virkning, var Stilheden, som fulgte den, det ikke mindre. Alle saa i spændt Forventning paa Grev Schachs Skikkelse, og der var helt stille, da han talte:

Paa Dybbøl Banke, det dyrebareste Sted, Danmark ejer, hvor Fortid og Nutid fører et Sprog, der, stærkere end Mennesketunge formaar det, vidner om, at Herren har gjort store Ting imod os — mødes Danmarks Kongehus, Regering og Rigsdag — mødes Danmark selv i Dag med sønderjydske Landsmænd. Hvor Hjertet er for fuldt til at tolke sine Følelser i Ord, der sænker sig Øje dybt i Øje for at sige det uudsigelige, *der* lyder kun Velsignelser, der rummer Anger og Tilgivelse, Tak og Løfter for Fremtiden, men først og sidst Kærligheden, Kærligheden, som forener i Adskillelse, og som gør Genforeningen hellig, Kærligheden, der samler alt dansk, hvor det end findes paa Jorden. — Gud velsigne dem dernede, som længes til os i Dag! Gud velsigne *dig* og dit Hus, Kong Kristian! Gud velsigne Danmark! — Vi skal være dig gode og trofaste Sønner og Døtre,

Danmark, det lover vi dig i Dag -- det giver vi dig Haandslag paa, Kong Kristian! — Kong Kristian den 10ende og Dronning Alexandrine leve!» — 9 rungende Hurra bruste frem fra de mange Tusind Stemmer.

Aldrig er det lykkedes nogen dansk Taler at give et sandere og skønnere Udtryk for den Stemning, der ligesom kan samle og omslutte en stor Forsamling, end det den Dag lykkedes for Grev Schach. Stærke og klangfulde strømmede Ordene over hans Læber og rev alle med sig.

«Der er et yndigt Land» blev sunget, og nu fulgte Optrin efter Optrin i stadig, men dog rolig Skiften.

Først overrakte Kaptajn Ficher Kongen to prægtige Guldhorn — nøjagtige Efterligninger af de gamle Guldhorn fra Sønderjylland, som fandtes dernede 1639 og 1734 med Ordene: Plovjernet Guldhorn finder.

Gud giv dig Fremtid, som han gav dig Minder! Derefter gik fire sønderjydske Piger, klædt i hvidt og rødt, op foran Kongen og overgav ham en gammel falmet Fanedug fra 1864 — en Gave fra Veteranerne, Dagens Hædersgæster. Det var den gamle Hans Thomsen, som her førte Ordet og sluttede med: «Og saa beder jeg vor Konge modtage de gamle Veteraners Trofasthed».

— Under fuldstændig Stilhed takker Kongen: «Dybt rørt modtager vi Deres gamle Dannebrog, jeg ved, De har set op til vort kære, gamle Fiag igennem de mange trange Aar, og jeg trykket derfor Dugen til mine Læber, — Gud velsigne Dem alle og hjertelig Tak!»

Kongen kysser den gamle Fane og omfavner og kysser den gamle Veteran under en mægtig Bifaldsstorm fra Mængden.

Lidt efter taler Kongen atter: Det er med bevæget Hjerte vi alle nordfra i Dag staar blandt jer. — Vor Herre har lønnet Eders Trofasthed, — og vi retter Takken til jer alle for Hjertelaget. Vi mindes min Fader og min Bedstefar, hvis Hjerter hang ved denne Lands-

del. Vi mindes alle dem, der af Slægterne hernede kaldes de ypperste — Sønderjyder! Tag ved mig et Haandslag, en Tak for de mange, trange Aar, hvor I har kæmpet for Danmark, for vort Sprog og for vore Minder. — Indtag Eders Plads blandt os, hvor Eders Sæde saa længe har været tomt, og byg med os Danmarks Fremtid! — Gud velsigne Danmark! Gnd velsigne Eder alle! — Leve de danske Sønderjyder! — Stormende Jubelraab hilste Kongetalen.

Tale og Sang skiftede endnu mange Gange, før Musikken til sidst førte an med den dejlige Melodi til: «Den signede Dag med Fryd vi ser», men Ordene var Niels Møllers Sang:

Den gryed Omsider den favre Dag
vi havde i Hu saa længe.

Vidunderlig stærkt bruste Sangen fra de mange Tusinder, og for første og sidste Gang var det lykkedes at følges ad i fuldstændig Enighed. Aldrig har Lovsangen løftet sig højere fra det danske Folk end denne Gang. Det var, som om Sangens Toner steg og steg helt op mod den lyse, blaa Sommerhimmel, der hvælvede sig som en mægtig Kirkehvelving over det alt sammen.

Her stod de mange Tusind nordfra Side om Side med mange Tusind fra Sønderjylland og bar Sangen oppe. Idet deres Stemmer blandedes i fuld Harmoni, da skete Foreningen — Genforeningen af de to Stammer. I bløde Bølger bredte Sangen sig udover Markerne omkring Dybbøl — ud over Allsund, og mod Nord op mod Kongeaaen, som nu ikke var Grænse mere, og allersidst lød det i tusindstemmig Kor:

Nu løsnes i Fryd de trange Baand,
der maatte for Hjerterne stemme
nu tør vi jer byde med Mund og Haand
velkommen i Danmark hjemme,
og aldrig vil nogen ærlig Dansk
den Daad, I har øvet, forglemme.

Thorvald Sehested.

Aaret, der svandt.

VINTERSKOLEN 1919—20 blev den største, vi har haft i Vejlbj. Den 3. Novbr. mødte 69 Karle. Imidlertid forsvandt 2 igen, inden Maaneden var forbi. I Decbr. havde vi 67 Karle, og dette Tal voksede i Januar atter til 69 for saa i Februar at gaa en lille Smule ned (til 68). Skolens faste Lærer var, foruden Hostrup og Fru Hostrup, Marius C. Sørensen, Gustav Jørgensen og en ung Lærer, Einar Jørgensen, hvis Gymnastikundervisning var meget frisk og livfuld. Desuden havde Skolens trofaste Hjælper, Kæmner Sørensen og Konsulent Lauridsen Timer paa Skolen.

Der holdtes en Række sociale Foredrag, hvortil der var mødt en Kreds af Tilhørere fra Omegnen. Rækken aabnedes af Magister Rosenkjær fra Askov, der talte den 16. Novbr. om industrielle Arbejderforhold. Den 14. Decbr. talte Redaktør A. Vedel om Georgesismen. Den 11. Januar holdt Folketingsmand Stilling Foredrag om det socialistiske Samfund. Derefter talte Marius C. Sørensen den 8. Febr. om Klassekamp og Folkestyre, Folketingsmand Hegelund-Lange den 22. Februar om Staten og den enkelte, og Hostrup den 14. Marts om Kristendommen og det sociale Spørgsmaal.

I Marts Maaned havde Skolen Besøg af en lille Skare Sønderjyder fra 2. Zone. Det var Smaakaarsfolk nede fra Vesteregnet omkring det frisiske Nybøl. De var indkvarteret hos Folk i Omegnen og samledes da med deres Værter til et Møde paa Højskolen. Vi søgte da at forklare dem lidt om Livet heroppe; men vi maatte enten tale Tysk til dem eller have en Tolk ved Siden af, der kunde oversætte Foredraget Ord for Ord.

Der holdtes Taler af Statskonsulent Riedel, Pastor Geert-Jørgensen og Hostrup. Om Aftenen var der en lille Festlighed i Vejlbys Kommunes Gymnastiksal. Her var Gymnastikopvisning af et Gymnastikhold fra Vejlbys og Højskolens Elever. Imellem blev der sunget danske Fædrelandssange. Sønderjyderne syntes glade og tilfredse med, hvad de havde hørt og set. De drog belæst med Gaver og venlige Ønsker tilbage — og stemte saa for Tyskland.

Af Festligheder paa Højskolen kan endvidere nævnes Juleballet den 5. Januar, da Eleverne vendte tilbage efter Ferien, en lidt mere improviseret Festlighed ved Fru Hostrups Fødselsdag den 12. Februar og endelig Gymnastikopvisningen den 28. Marts.

Ligesom tidligere Vintre havde vi en fælles Teater-tur, Besøg paa den gamle Borgmestergaard, Aarhus Museum og Dømkirken med efterfølgende fælles Kaffe-bord i Højskoleforeningen.

Ved Skolens Slutning maatte vi tage Afsked med vor elskværdige og flinke Medhjælper, Gustav Jørgensen. Han havde faaet en Plads som Friskolelærer paa Fyn og drog nu over for at sætte Bo der.

Sommerskolen aabnedes den 3. Maj med 24 Elever. I Stedet for Gustav Jørgensen var det lykkedes at knytte Th. Sehested, der før havde været Lærer ved Krabbesholm, til Skolen.

Vore Sommerpiger vil sikkert huske P. Bojsens Besøg. Han havde været med til Genforeningsfesten paa Dybbøl. Og nu talte han for Pigerne saa livligt som nogensinde om den store Dag.

Af Festligheder kan nævnes Elevmødet den 27. Juni og Udflugten til Mols den 18. Juli. I prægtigt Vejr sejlede vi over med en Motorbaad. Ved Landgangsbroen blev vi mødt af gamle Elever med en lang Række Vogne, og nu kørte vi i et anseligt Vogntog Syd om Halvøen langs Stranden til Tved. Efter en festlig Modtagelse, hvor vi alle fik Kaffe i Forsamlingshuset,

gik eller kørte vi til Mødepladnsen ved Stranden. Her talte Hostrup, og bagefter kom Madkurvene frem. Festen sluttedes med Dans i Forsamlingshuset, til vi skulde bryde op for at køre til Motorbaaden.

Af mindre Udflugter kan nævnes en Tur til Ørne-reden, hvortil Halvdelen skulde beforders med en Motorbaad og den anden Halvdel med Hostrups Baad «Akka». Der var nogen Sø, og mens «Akka» løb let igennem, maatte Motorbaaden gaa ind til den første Bro og sætte sine Passagerer om Bord paa den lille Kystdamper.

En anden Udflugt var en Cykletur til Rodskov.

Ved Pigeskolens Slutning tog Maries C. Sørensen Afsked med Vejlbys Højskole. Han skulde rejse ned til Sønderjylland, hvor han var bleven knyttet til den genoprettede Højskole i Rødding.

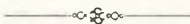
Efteraarsmødet var i Aar kun to Dage paa Grund af Folketingsvalget den 21. Septbr. Det afholdtes i Dagen den 19. og 20. Septbr., og af fremmede Talere var Begtrup og Valgmenighedspræst Brücker mødt.

Vi har siddet her i Vejlbys i 10 Aar, og vi har just ikke haft Medbør. Det har været vanskelige Aar at holde Højskole i. Den Tanke er da undertiden dukket op hos os at søge lidt mere smulte Farvande. Skulde der ske nogen Forandring nu i Vinter, saa har vi tænkt at kalde vore gamle Elever sammen til Elevmøde Palmesøndag den 20. Marts. Dog i saa Fald vil de senere faa Meddelelse herom.

Vi takker imidlertid alle, der er kommet os venligt i Møde i de Aar, vi har boet her. Og vi ønsker vore gamle Elever en god og glædelig Jul. Den 3. Januar har vi Juletræ; vi vil da gerne se saa mange som muligt.

H. H.

Indhold:

	Side
Vor Sangbog. Helge Hostrup	3
Julehilsen. Astrid Hostrup.	11
A. M. Petersens Missionsskole. N. Th. Hjorth Gregersen	13
Foraar paa Lændet. Jens Selling	24
Elevmødet. Marius C. Sørensen	27
Grænsen. Marius C. Sørensen	33
Arbejde. Agnus Sørensen.	39
Brev fra Brasilien. Aage Kristensen	47
Julehilsen. Gustav Jørgensen	52
Ungdom. Ejner Rasmussen	53
En Hilsen til Sommereleverne. Fride Engberg	57
Sangen. En Sommerpige	62
Nogle Tanker og Træk fra Dybbøl. Th. Sehested	66
Aaret der svandt.	76

